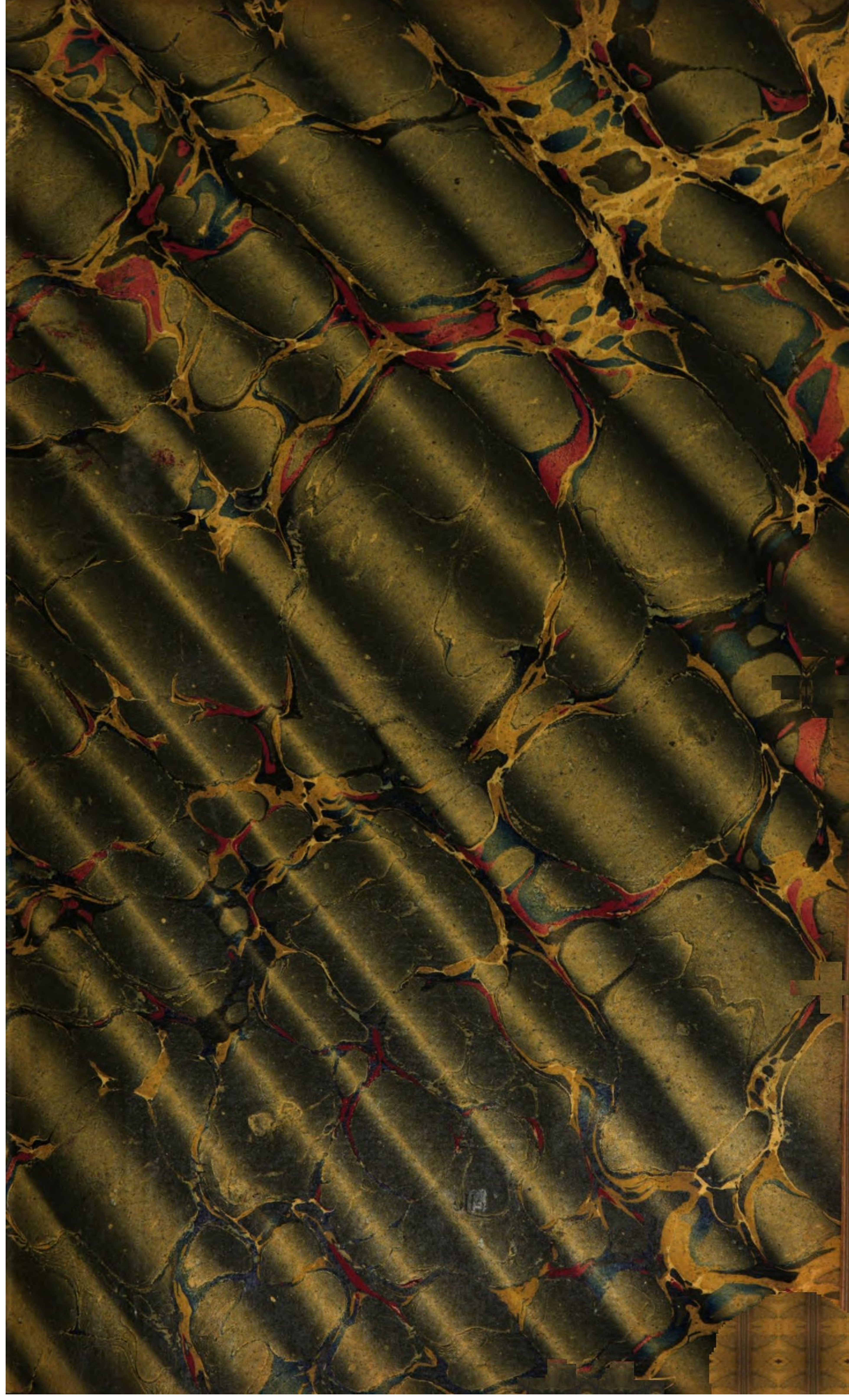

P. O. rel.

2253

P. O. rel.

2253

Trikupis

ΠΡΩΤΟΣ ΤΡΙΚΟΥΤΗ

ΟΙ ΣΥΧΟΜΕΝΟΙ ΛΟΓΟΙ.

St. Kyril

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

St. Kyril and St. Iohann

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

ΟΙ ΣΩΖΟΜΕΝΟΙ ΛΟΓΟΙ.

OF THE HISTORY OF THE

REIGN OF THE

OF THE HISTORY OF THE

OF THE HISTORY OF THE

OF THE HISTORY OF THE

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ
ΟΙ ΣΩΖΟΜΕΝΟΙ ΛΟΓΟΙ,

ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ

ΕΙΣ ΕΠΗΚΟΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ,

ΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΣ ΤΕΛΕΤΑΣ,

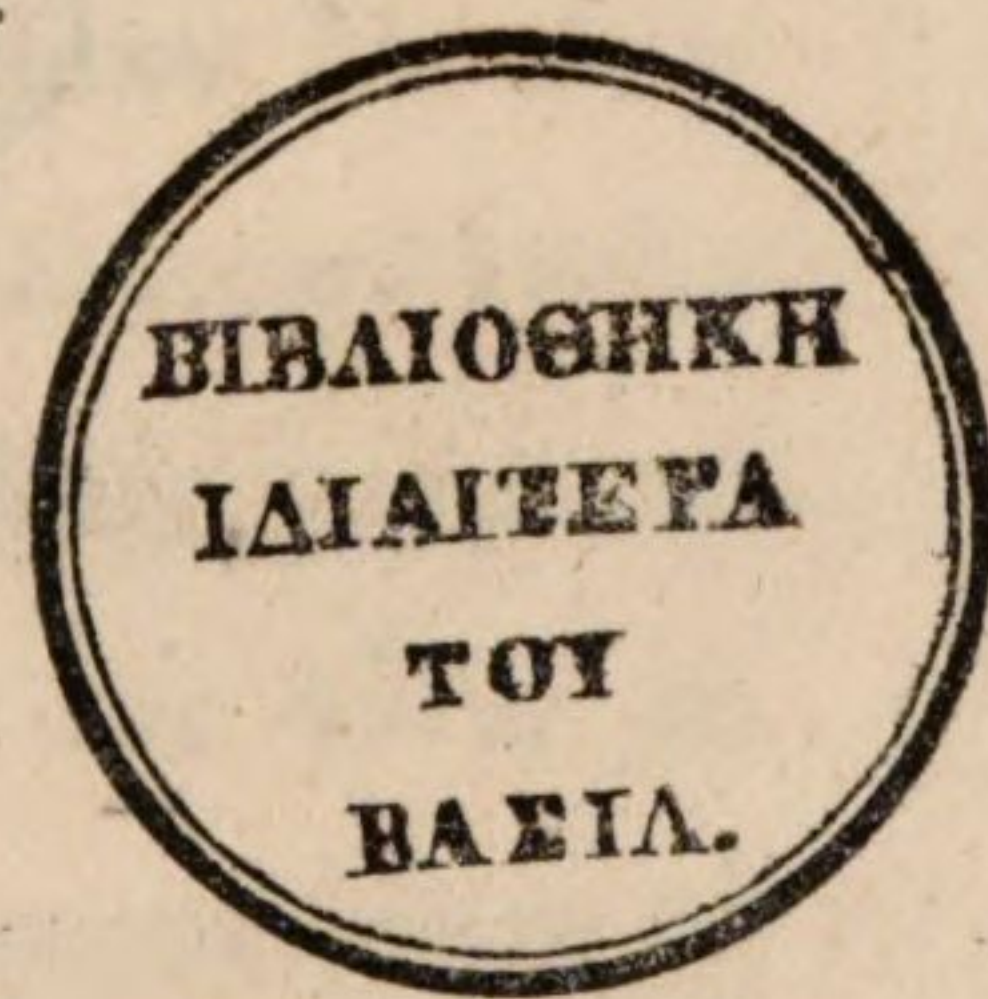
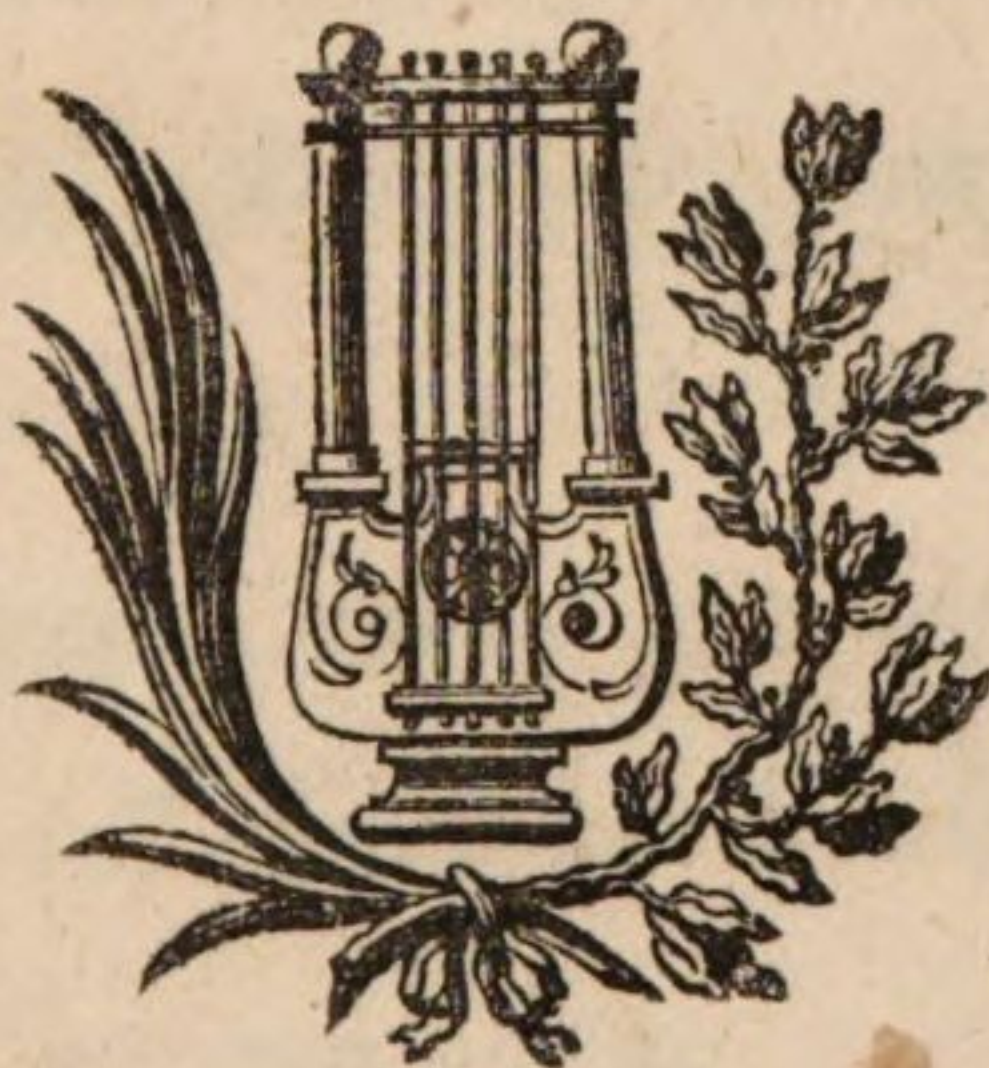
ΕΠΙΘΕΩΡΗΘΕΝΤΕΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ,

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΗΔΗ ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΕΝ,

ΦΙΛΟΤΙΜΩ ΔΑΠΑΝΗ

ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΠΑΝΤΙΑ ΡΑΛΛΗ,

ΕΙΣ ΔΙΑΝΟΜΗΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ.

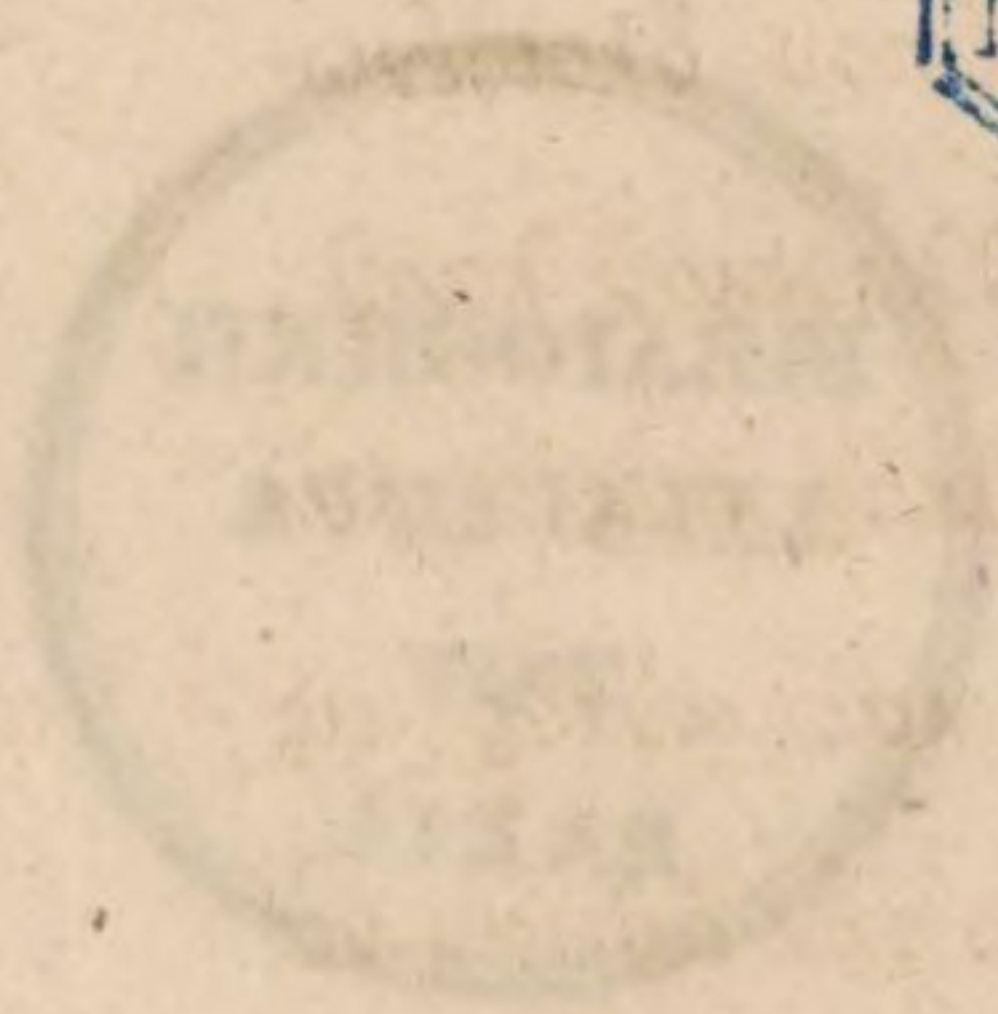

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Κ. ΕΒΕΡΑΡΤΟΥ,

RUE DU FOINS.-JACQUES, N° 12.

1836.

ΦΙΛΕ ΚΥΡΙΕ ΤΡΙΚΟΥΠΗ ,

Ἐνθυμούμενος ὅτι κατ' ἐπισήμους τινὰς καιροὺς ,
διαρκοῦντος τοῦ μεγάλου ἀγῶνος τῆς ἐνδόξου ἀνεξαρ-
τησίας τοῦ ἔθνους μας , ἐκφωνήσατε λόγους τοὺς
οἵοιους τότε ἀνέγνωσα καὶ διατηρεῖται ἔτι εἰς τὴν ψυχὴν
μου ἡ μνήμη τῆς οἱίας ἡσθάνθην ἡδονῆς , ἐπεθύ-
μησα νὰ σᾶς τοὺς ζητήσω διὰ νὰ τοὺς ἀναγνώσω ἐκ
νέου. Μόλις ἐσυλλογίσθην αὐτὸ καὶ διανοήθην ἔπειτα ,
διατὶ τάχα νὰ μὴν ἐκδοθῶσι διὰ τοῦ τύπου ὅλοι ἐνω-
μένοι εἰς ἓν βιβλίδιον πρὸς ὄφελος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ;
Ἐτυχε παρὼν καὶ φίλος μου καὶ ἰδικός σας , καὶ
κοινώσας του τὴν ιδέαν μὲ παρώρμησε καὶ αὐτὸς εἰς
ὃν συνέλαβον σκοπὸν , τοῦ νὰ σᾶς ζητήσω τὴν ἄδειαν νὰ
τοὺς ἐκδώσω διὰ τοῦ τύπου καὶ διανέμω εἰς τοὺς φίλους
μας καὶ ἄλλους συμπατριώτας.

Ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλει ἀρνηθῆτε τὴν ζήτησίν μου
ὑποστηριζομένην ἀπὸ τοὺς ἐξῆς λόγους · πρῶτον , ἀφ'
ῆς ὥρας ἐκφωνήθησαν , ἔγιναν κατὰ κάποιον τρόπον
κτῆμα τοῦ κοινοῦ , καὶ διατὶ νὰ μὴ τὸ ἔχη εὐκολώτερα

καὶ νὰ μὴ διαφυλαχθῇ διὰ πάντοτε ; δεύτερον , διότι παρέχουσιν ὕλην δι' ἣν μέλλει βέβαια νὰ ἐκδοθῇ ἱστορίαν τῆς ἐνδόξου ἐπαναστάσεώς μας. Τρίτον , διότι ἡ ἐκδόσις των χρεωστεῖται εἰς τὰ μεγάλα ἀντικείμενα αὐτῶν τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ λόγοι μὲ πείθουσι νὰ περιμένω τὴν καταφατικὴν ἀπάντησίν σας εἰς τὴν ζήτησίν μου , καὶ μετὰ χαρᾶς θέλει τὴν λάβω.

Εὐδαιμονεῖτε κατ' εὐχὴν

Τοῦ Φίλου σας

ΠΑΝΤΙΑ ΡΑΛΛΗ.

Λονδίνῳ τὴν 6 Δεκεμβρίου 1835.

Σ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ

ΚΥΡΙΟΝ ΠΑΝΤΙΑΝ ΡΑΛΛΗΝ.

Σᾶς στέλλω , κατὰ τὴν αἵτησίν σας , τοὺς λόγους μου , τοὺς ὁποίους , ζήλω πατριωτικῷ κινούμενοι , ἐπιθυμεῖτε νὰ προσφέρητε ὅλους ἐνωμένους εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων , εἰς μικρὰν ἀνάμνησιν τῶν μεγάλων ἐκείνων στιγμῶν καθ' ἃς εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ ἐκφωνήθησαν.

Ἀφοῦ τοὺς ἐπιθεώρησα , προέταξα καὶ σύντομά τινα προλεγόμενα εἰς κατάληψίν των καὶ εἰς ὀρθὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν τῶν ἀναγνωστῶν.

Ὅπως καὶ ἂν θεωρηθοῦν οἱ ἀνὰ χεῖρας λόγοι μου , τοὺς ὁποίους καθὼς μαρτυροῦν αἱ σύγχρονοί των ἐφημερίδες , τόσον καιρὸν ἔβαλα νὰ συνθέσω , ὅσον σχεδὸν ἐχρειάζετο νὰ τοὺς ἐκφωνήσω , ἴσως ἢ ἔκδοσίς των δὲν θέλει εἶναι παντάπασιν ἀνωφελὴς εἰς τὸν ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς ἐθνικῆς μας αὐτονομίας , ἐλευθερίας καὶ εὐταξίας σκοπὸν μας , ὃ ὁποῖος πρέπει νὰ ᾔηται

ὁ κύριος εἰς τὸ ἐξῆς σκοπὸς μας. Ἰσως καὶ αὐτοὶ ἀναγινωσκόμενοι δύνανται νὰ ἐνθυμίζουν κατὰ τι τὴν πατρικὴν κληρονομίαν τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πολεμικῆς δόξης, τὴν ὁποίαν παραπέμπουν οἱ σημερινοὶ πολυπαθεῖς Ἕλληνες εἰς τοὺς εὐτυχεστέρους υἱοὺς των.

Ωφέλιμον εἶναι νὰ περικυκλώνωμεν τοὺς μεταγενεστέρους μας ἀπὸ τὰς παντοδαπὰς ἀναμνήσεις τῆς ἐνδόξου ἐπαναστάσεώς μας · ὠφέλιμον εἶναι ἐπίσης, εἰς διατήρησιν ὧσων οἱ τωρινοὶ πατέρες των μέλλουν νὰ τοὺς παραδώσουν, νὰ ἐντυπώνωμεν εἰς τὴν νεαρὰν μνήμην των καὶ τοὺς ἐξῆς σωτηριώδεις λόγους τοῦ Δημοσθένους.

« Αἰσχρὸν ἐστὶ τοὺς μὲν πατέρας ἡμῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους μεγάλους ὑποστῆναι πολεμοῦντας, ἡμᾶς δὲ μήθ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδωκαν ἡμῖν, ἐθέλειν ἐρρώμένως ἀμύνεσθαι. »

Ἐν Λονδίῳ τῇ 8 Φεβρουαρίου 1836.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Ο πόλεμος τῆς Ἑλλάδος εἶχε τετρα-
πλοῦν χαρακτῆρά. Ἦτον πόλεμος τυραν-
νουμένων κατὰ τυραννούντων · πόλεμος
Χριστιανῶν κατὰ ἀσεβῶν · πόλεμος ἰθα-
γενῶν κατὰ ἀλλοφύλων · πόλεμος ἐξευγε-
νισμοῦ κατὰ βαρβαρότητος. Ἀλλ' ἡ
ἀκαταμάχητος ἰσχὺς τοῦ μαχομένου
Ἑλληνοῦ Χριστιανοῦ ἦτον ἡ πίστις τοῦ
καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀδιάσειστος ἐλπίς
του. Αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἐπαναστάσεως εἶχεν ὑπ' ὅψιν ὁ

ρήτωρ, ὅταν, ὑπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν
ὀπλων, αὐτοσχεδίαζε τοὺς δημοσιευομέ-
νους τούτους λόγους. Διὰ νὰ κρίνη ὀρθῶς
ὁ ἀναγνώστης τοὺς λόγους τούτους, ἄς
ἔχῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκφωνοῦντο εἰς ἐκκλη-
σιαστικὰς τελετάς, διὰ τοῦτο φέρουν καὶ
χαρακτῆρα θρησκευτικοπολιτικόν.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΟΡΔΟΝ

ΝΟΕΛ ΜΠΑΪΡΩΝΑ.

Ἀποθανόντα κατὰ τὴν 6 Ἀπριλλίου τοῦ 1824 ἔτους, τῇ Κυριακῇ
τοῦ Πάσχα ἐν Μεσολογγίῳ, ὅπου καὶ ἐξεφωνήθη ἐπ' Ἐκκλησίας.

Τί ἀνέλπιστον συμβεβηκός ! τί ἀξιοθρήνητον δυστύ-
χημα ! ὀλίγος καιρὸς εἶναι , ἀφ' οὗ ὁ λαὸς τῆς
πολυπαθοῦς Ἑλλάδος ὅλος χαρὰ καὶ ἀγαλλίας
ἐδέχθη εἰς τοὺς κόλπους του τὸν ἐπίσημον τοῦτον ἄνδρα ,
καὶ σήμερον ὅλος θλίψις καὶ κατήφεια καταβρέχει τὸ
νεκρικόν του κρεβάτι μὲ πικρότατα δάκρυα , καὶ ὀδύ-
ρεται ἀπαρηγόρητα. Ο γλυκύτατος χαιρετισμὸς ,
ΧΡΙΣΤΟΣ ἈΝΕΣΤΗ , ἔγεινεν ἄχαρις τὴν ἡμέραν τοῦ
Πάσχα εἰς τὰ χεῖλη τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν , οἱ
ὅποιοι , ὅπου καὶ ἂν συναπαντοῦσαν ἓνας τὸν ἄλλον
τὸ πρωῒ τῆς ἡμέρας ἐκείνης , πρὶν ἀκόμη συνευχηθοῦν
τὰς καλὰς ἐορτὰς , συνερωτοῦντο , πῶς εἶναι ὁ Μυ-

λόρδος; χιλιάδες ἄνθρωποι συναγμένοι νὰ δώσουν μεταξύ των τὸ Θεῖον φίλημα τῆς ἀγάπης εἰς τὴν εὐρύχωρον πεδιάδα ἔξω τοῦ τείχους τῆς πόλεώς μας, ἐφαίνοντο ὅτι συνάχθησαν μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ παρακαλέσουν τὸν ἐλευθερωτὴν τοῦ Παντὸς ὑπὲρ τῆς υἱείας τοῦ συναγωνιστοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους μας.

Καὶ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ συντριβῇ ἡ καρδιά ὅλων; νὰ μὴ καταπικρανθοῦν ὅλων τὰ χεῖλη; εὐρέθη ἄλλην φοράν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλλάδος εἰς περισσοτέραν χρείαν καὶ ἀνάγκην παρὰ εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ πολυθρήνητος Μυλὸρδ Μπάϊρων ἐπέρασε κινδυνεύσας καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του εἰς τὸ Μεσολόγγι; καὶ τότε καὶ εἰς ὅσον καιρὸν συνέζησε μαζί μας, δὲν ἐθεράπευσε τὸ πλουσιοπάροχόν του χέρι τὰ χρηματικὰ δεινὰ μας, τὰ ὅποια ἡ πτωχεία μας τὰ ἄφινεν ἀδιόρθωτα; πόσα ἄλλα καλὰ, πολὺ ἀκόμη μεγαλύτερα, ἠλπίζαμεν ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄνδρα; καὶ σήμερον, ἀλλοίμονον! σήμερον ὁ πικρὸς τάφος καταπίνει καὶ αὐτὸν καὶ τὰς ἐλπίδας μας!

Ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσε τάχα καθήμενος καὶ ἔξω τῆς

Ἑλλάδος, ἀναπαυόμενος καὶ χαιρόμενος τὰ καλὰ
τῆς Εὐρώπης, νὰ τρέξῃ μὲ μόνην τὴν μεγαλοδωρίαν τῆς
καρδίας του εἰς βοήθειάν μας; τοῦτο ἀρκοῦσε διὰ ἡμᾶς·
ἡ δοκιμασμένη φρόνησις τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς
καὶ Διοικητοῦ μας ἤθελεν οἰκονομήσει μὲ μόνα αὐτὰ τὰ
μέσα τὴν ἀσφάλειαν τῶν μερῶν τούτων· ἀλλὰ, ἂν
ἀρκοῦσε τοῦτο διὰ ἡμᾶς, δὲν ἀρκοῦσεν, ὅχι, δι'
αὐτόν· πλασμένος ἀπὸ τὴν φύσιν διὰ νὰ ὑπερασπίζεται
πάντοτε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου καὶ ἂν
τὰ ἔβλεπε καταπατημένα, γεννημένος εἰς ἐλεύθερον καὶ
πάνσοφον ἔθνος, θρεμμένος παιδιόθεν μὲ τὴν ἀνάγνωσιν
τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀθανάτων προγόνων μας, τὰ
ὅποια διδάσκουν ὅσους ἠξεύρουν νὰ τὰ διαβάξουν,
ὅχι μόνον τί εἶναι, ἀλλὰ καὶ τί πρέπει νὰ ᾔηται, καὶ τί
ἤμπορεῖ νὰ ᾔηται ὁ Ἄνθρωπος, εἶδε τὸν ἐξαχρειωμένον,
τὸν ἀλυσοδεμένον ἄνθρωπον τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιχειρισθῇ
νὰ συντρίψῃ τὰς φρικτὰς ἀλύτους του καὶ τὰ συντρίμ-
ματα τῶν ἀλύσων του νὰ κάμῃ κοπτερὰ ξίφη διὰ νὰ
ἀνακτῇ μὲ τὴν βίαν ὅ,τι τὸν ἄρπασεν ἡ βία, εἶδε,
καὶ ἄφησεν ὅλας τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς
ἀπολαύσεις τῆς Εὐρώπης, καὶ ἦλθε νὰ κακοπαθήσῃ

καὶ νὰ ταλαιπωρηθῇ μαζὴ μας, συναγωνιζόμενος ὄχι μόνον μὲ τὸν πλοῦτόν του, τὸν ὁποῖον δὲν ἐλυπήθη, ὄχι μόνον μὲ τὴν γνῶσίν του, τῆς ὁποίας μᾶς ἔδωκε τόσα σωτηριώδη σημεῖα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ σπαθί του ἀκονισμένον ἐναντίον τῆς τυραννίας καὶ τῆς βαρβαρότητος· ἦλθεν, εἰς ἓνα λόγον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν οἰκιακῶν του, μὲ ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν Ἑλλάδα· πῶς λοιπὸν νὰ μὴ συντριβῇ ὅλων μας ἡ καρδιά διὰ τὴν στέρησιν αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός; πῶς νὰ μὴ κλαύσωμεν τὴν στέρησίν του ὡς γενικὴν στέρησιν ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους;

Ἀλλὰ ἕως αὐτοῦ, ἀδελφοί, εἶδατε τὸν φιλελεύθερον, τὸν πλούσιον, τὸν ἀνδρεῖον ἄνθρωπον, τὸν ἀληθινὸν φιλέλληνα, εἶδατε τὸν εὐεργέτην· τοῦτο φθάνει βέβαια διὰ νὰ κινήσῃ τὰ δάκρυά μας, δὲν φθάνει ὅμως, δὲν φθάνει, διὰ τὴν ὑπόληψίν του καὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐνδόξου ἐπιχειρήματός του· αὐτὸς, τοῦ ὁποίου κλαίομεν τὸν θάνατον ἀπαρηγόρητα, εἶναι ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος, εἰς τὸ εἶδός του, ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν αἰῶνά μας. Ἡ εὐρυχωρία τοῦ πνεύματός του, καὶ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας του δὲν τὸν ἄφησαν νὰ πατήσῃ τὰ λαμπρά,

πλὴν κοινὰ ἔχνη τῆς φιλολογικῆς τῶν παλαιῶν δόξης·
 ἔπιασε νέον δρόμον, δρόμον τὸν ὁποῖον ἡ γεροντικὴ πρό-
 ληψις ἐπροσπάθησε καὶ προσπαθεῖ ἀκόμη νὰ κλείσῃ εἰς
 τὴν σοφὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ ὅσῳ ζοῦν τὰ συγγράμματά
 του (καὶ θὰ ζοῦν ὅσῳ ζῇ ὁ κόσμος) θέλει μείνῃ πάν-
 τοτε ὁ δρόμος αὐτὸς ἀνοιχτὸς, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς, καθὼς
 καὶ ὁ ἄλλος, εἶναι δρόμοι ἀληθινῆς δόξης. Ἐδῶ παρα-
 τρέχω ὅσα μὲ βιάζει νὰ σᾶς κοινοποιήσω ὁ μεγάλος
 ἐνθουσιασμός, ὅπου πάντοτε ἔμπνευσεν εἰς τὴν καρδίαν
 μου ἡ ἀνάγνωσις τῶν συγγραμμάτων του, καὶ τὸν
 ὁποῖον αἰσθάνομαι τώρα σφοδρότερον παρ' ἄλλοτε· ἐγκω-
 μίασε καὶ ἐγκωμιάζει τὸν ποιητὴν τοῦ αἰῶνός μας ὅλη
 ἡ σοφὴ Εὐρώπη, καὶ θέλει τὸν ἐγκωμιάσουν ὅλοι οἱ
 αἰῶνες, διότι ἐγεννήθη διὰ ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ
 ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Ἐνας ἄλλος στοχασμός μου ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν·
 στοχασμός τόσο ὀρθὸς καὶ ἀληθινός, ὅσον κατάλληλος
 εἰς τὴν περίστασιν τῆς Πατρίδος μας· ἀκούσατε, Ἕλληνες,
 μὲ προσοχὴν αὐτὸν τὸν στοχασμόν· θέλω νὰ γενῇ καὶ
 στοχασμός ἐθνικός σας καὶ στοχασμός παντοτινός.

Πολλὰ ἐστάθησαν τὰ λαμπρὰ ἔθνη εἰς τὸν κόσμον,

ἀλλὰ ὀλιγώταται αἱ ἐποχαὶ τῆς ἀληθινῆς των λαμπρότη-
 τος· ἓνα ὅμως φαινόμενον, στοχάζομαι, λείπει ἀπὸ τὰ
 χρονικὰ ὅλου τοῦ λαμπροῦ κόσμου, φαινόμενον, διὰ
 τὸ ὁποῖον ἐδίσταζεν, ἂν ποτὲ ἤμπορῇ νὰ φανῇ, καὶ
 αὐτὸς ὁ παρατηρητικὸς νοῦς τῆς φιλοσοφίας. Ὅλα σχεδὸν
 τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια ἐνὸς εἰς τὰ χέρια
 ἄλλου αὐθέντου. Κἀποτε ἐκαλλιτέρευσαν, κἀποτε ἐχειρο-
 τέρευσαν· πούποτε ὅμως τὸ μάτι τοῦ ἱστορικοῦ δὲν εἶδε
 κανένα ἔθνος καταδουλωμένον ἀπὸ βαρβάρους, καὶ μά-
 λιστα βαρβάρους ῥιζωμένους ἀπὸ αἰῶνας εἰς αὐτὸ τὸ
 ἔθνος, δὲν τὸ εἶδε, λέγω, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ του·
 ἰδοὺ τὸ φαινόμενον· τοῦτο σήμερον παρρησιάζεται κατὰ
 πρώτην φοράν εἰς τὸν κόσμον, καὶ φαίνεται εἰς μόνην
 τὴν Ἑλλάδα, ναι, εἰς μόνην τὴν Ἑλλάδα φαίνεται· τὸ
 βλέπει μακρόθεν ὁ φιλόσοφος, καὶ χάνει τὸν δισταγμόν
 τοῦ, τὸ βλέπει ὁ ἱστορικὸς καὶ ἐτοιμάζεται νὰ τὸ διηγηθῇ
 ὥς νέαν ἀνακάλυψιν τῆς τύχης τῶν ἐθνῶν· τὸ βλέπει ὁ
 πολιτικὸς, καὶ γίνεται σκεπτικώτερος καὶ προφυλαχτικώ-
 τερος· τόσον παράδοξος εἶναι ὁ καιρὸς, εἰς τὸν ὁποῖον
 ζοῦμεν, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες! Ἡ ἐπανάστασις τῆς
 Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἐποχὴ τοῦ ἔθνους μας μόνον, εἶναι

ἐποχὴ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅλων τῶν αἰώνων, ἐπειδὴ, καθὼς σᾶς εἶπα, εἶναι φαινόμενον μοναδικὸν εἰς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῶν ἐθνῶν.

Αὐτὸ τὸ μοναδικὸν φαινόμενον ἐπαρατήρησεν ὁ μέγας νοῦς τοῦ μεγαλόφρονος, τοῦ πολυθρηνήτου Μπάϊρων, καὶ ἠθέλησε νὰ ἐνώσῃ τὴν ἀθάνατόν του δόξαν μὲ τὴν δόξαν σας, καὶ νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαμπρῶν σας κατορθωμάτων· δὲν ἔγιναν καὶ ἄλλαι ἐπαναστάσεις εἰς τὰς ἡμέρας του; καμμίαν ὅμως δὲν ἀκολούθησε, καμμίαν δὲν ὑπερασπίσθη, διότι ἦτον πολλὰ διαφορετικὸς ὁ χαρακτήρ των, καὶ πολλὰ διαφορετικὴ ἡ φύσις των· ἡ μόνη δόξα τῆς νέας Ἑλλάδος ἦτον ἀξία δόξα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δοξολογοῦν ὅλα τὰ σοφὰ στόματα. Βλέπετε, ὦ Ἕλληνες, βλέπετε εἰς τί καιρὸν ζῆτε; εἰς τί ἀγῶνα ἐμβήκατε; βλέπετε ὅτι μὲ τὴν δόξαν σας δὲν ἔμπορεῖ νὰ συγκριθῇ καμμία δόξα περασμένη; Οἱ φιλελεύθεροι, οἱ φιλόσοφοι, οἱ φιλόσοφοι ὅλων τῶν ἐθνῶν, σᾶς χαιρετοῦν ὅλοι μακρόθεν, ὅλοι σᾶς συγχαίρονται, ὅλοι σᾶς ἐμψυχόνουν, καὶ ὁ ποιητὴς τῶν καιρῶν μας, ἀγκαλὰ καὶ στεφανωμένος ἀθανασίαν, ἐξήλευσε τὴν δόξαν σας, καὶ ἦλθε προσωπικῶς νὰ

ξεπλύνη μαζί σας με τὸ αἷμά του τὰ μολυσμένα ἀπὸ τὴν τυραννίαν χώματά μας.

Γεννημένος εἰς τὴν λαμπροτάτην Μητρόπολιν τῆς Λόνδρας, εὐγενέστατος καὶ πατρόθεν καὶ μητρόθεν, πόσῃν χαρὰν αἰσθάνθη, ὅταν ἡ πτωχή μας Πόλις εἰς σημεῖον εὐγνωμοσύνης τὸν ἐπολιτόγραφεν! Εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα τοῦ θανάτου του, ἤγουν εἰς τὴν στιγμὴν, ὅταν κρυμμένη ἡ αἰωνιότης δείχνεται εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐρισκόμενον εἰς τὰ ὅρια τῆς θνητῆς καὶ τῆς ἀθανάτου ζωῆς, ὅταν, λέγω, ὅλος ὁ ὁρατὸς κόσμος φαίνεται ἓνα μόνον σημεῖον ὡς πρὸς τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς θείας Παντοδυναμίας, εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὰν ὥραν, ὁ πολυένδοξος οὗτος νεκρὸς ἀφίνων τὸν κόσμον ὅλον, ἐβάστασεν εἰς τὸ στόμα του μόνον δύο ὀνόματα, τῆς πολυαγαπημένης του Κόρης, καὶ τῆς πολυαγαπημένης του Ἑλλάδος· αὐτὰ τὰ δύο ὀνόματα βαθυὰ ρίζωμένα εἰς τὰ σπλάγχνα του οὔτε ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὰ ἐξελείψῃ· Κόρη μου! εἶπεν, ἙΛΛΑΣ! εἶπε, καὶ ἡ φωνή του ἔλειψε! ποία Ἑλληνικὴ καρδιά νὰ μὴ συντρίβεται ὅσάκις ἐνθυμεῖται αὐτὴν τὴν περίστασιν;

Δεκτὰ βέβαια , ἀγαπητοί μου Ἕλληνες , πολὺ δεκτὰ εἶναι εἰς τὴν σκιάν του τὰ δάκρυά μας , διότι εἶναι δάκρυα τῶν κληρονόμων τῆς ἀγάπης του· ἀλλὰ πολὺ δεκτότερα θέλει εἶναι τὰ ἔργα μας διὰ τὴν Πατρίδα , τὰ ὅποια , καὶ χωρισμένος ἀπὸ ἡμᾶς , θέλει παρατηρεῖ ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς , τοὺς ὁποίους τὸν ἀνοιξεν ὁ φιланθρωπισμός του· αὐτὴν καὶ μόνην τὴν εὐγνωμοσύνην ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὰς εὐεργεσίας του , αὐτὴν τὴν ἀμοιβὴν εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην του , αὐτὴν τὴν ἐλάφρωσιν εἰς τὰς ταλαιπωρίας του , αὐτὴν τὴν πληρωμὴν διὰ τὸν χαμὸν τῆς πολυτίμου ζωῆς του. Ὅταν , ἀγαπητοί μου Ἕλληνες , ἡ δύναμίς σας κατορθώσῃ νὰ ἀποσυντρίψῃ τὰ χέρια ὅπου μᾶς ἀλυσόδευαν , τὰ χέρια ὅπου ἄρπαζαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μας τοὺς ἀδελφοὺς , τὰ τέκνα , τὴν κατάστασίν μας , τότε θέλει χαρῇ ἡ σκιά του , τότε θέλει ἀγαλλιασθῇ ἡ κόνις του· ναι , εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ὥραν τοῦ εὐτυχισμένου τέλους τῶν ἀγώνων σας , ὁ Ἀρχιερεὺς θ' ἀπλόνει τὴν ἱεράν του καὶ ἐλευθέραν δεξιάν , καὶ θὰ εὐλογεῖ καὶ ἀγιάζει τὸν πολυένδοξον τάφον του , τὸ Παλληκάρι ζωσμένον τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὰ τυραννικὰ αἵματα βαμμένον θὰ τὸν στολίζει μὲ δά-

φνας, ὁ Πολιτικὸς μὲ ἐγκώμια, ὁ Ποιητὴς γυρμένος εἰς τὴν ἁρμονικωτάτην ταφόπετράν του, θὰ γίνεται ποιητικώτερος· τότε ἀνθοστεφανωμένοι αἱ Παρθένοι τῆς Ἑλλάδος, τὴν μαγευτικὴν ὠραιότητα τῶν ὁποίων ἔψαλλεν ὁ πολυένδοξος συμπολίτης μας Μπαΐρων εἰς πολλά του ποιήματα, τότε τὰ ὠραῖά μας τέκνα, χωρὶς πλέον νὰ φοβοῦνται νὰ μολυνθοῦν ἀπὸ τὰ ἄρπακτικὰ χέρια τῶν τυράννων μας, θὰ σταίνουν χορὸν τριγύρω τοῦ τάφου του, καὶ θὰ τραγουδοῦν τὰ κάλλη τῆς γῆς μας, τὰ ὅποια μὲ τόσην χάριν καὶ ἀλήθειαν ὁ ποιητὴς τοῦ αἰῶνός μας ἔψαλλεν.

Ἀλλὰ ποία ἰδέα λυπηρὰ μοῦ ἔρχεται τώρα εἰς τὸν νοῦν; μὲ ἐπλάνεσεν ἡ φαντασία μου, ἐνόμισα ὅτι βλέπω ὅσα ἡ καρδιά μου ἐπιθυμεῖ· ὑπόθεσα εὐλογίας Ἀρχιερέων, θαφνοστεφανώματα, ὕμνους, χοροὺς τριγύρω τοῦ τάφου τοῦ εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ ὁ τάφος αὐτὸς δὲν θέλει ἔχει μέσατου τὰ πολύτιμα λείψανα αὐτοῦ τοῦ εὐεργέτου! ἄδειος θὰ μένει ὁ τάφος! τὸ σῶμά του ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη μένει εἰς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς μας, τῆς νέας Πατρίδος του! δὲν παραδίδεται εἰς τὰς ἀγκάλας της! μεταφέρεται εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐτίμησεν ἡ γέννησίς του!

Αἱ ἐδικαί σου ἀγκάλαι ἀκριβή του καὶ πολυαγαπητὴ
 Κόρη θὰ τὸ δεχθοῦν, τὰ δάκρυα τὰ ἐδικά σου θὰ
 παρηγορήσουν τὸν σωματοφόρον τάφον του, καὶ τὰ
 δάκρυα τῶν ὀρφανῶν Ἑλλήνων θὰ χύνονται ἐπάνω εἰς
 τὴν θήκην τοῦ πολυτιμοτάτου πνεύμονός του, καὶ
 ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος, διότι ὅλη ἡ γῆ
 τῆς Ἑλλάδος εἶναι τάφος του· καθὼς εἰς αὐτὰς τὰς
 ὑστερινὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς του ἐσέ καὶ τὴν Ἑλλά-
 δα εἶχεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ εἰς τὰ χεῖλη του,
 δίκαιον ἦτον καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ λάβῃ
 καὶ ἡ Ἑλλάς μερίδιον ἀπὸ τὰ μεγαλότιμα λείψανά του.
 Τὸ Μεσολόγγι σφικταγκαλιάζει, ὡς σύμβολον τῆς
 ἀγάπης του, τὴν θήκην τοῦ πτεύμονός του, δέξου
 καὶ σὺ, γλυκύτατε καρπὲ τῆς καρδίας τοῦ ἀποθα-
 νόντος, δέξου ὅλον του τὸ λοιπὸν σῶμα· σέ τὸ ξεπρο-
 βοδεῖ ἡ Ἑλλάς ὅλη μαυροφορεμένη, ὅλη ἀπαρηγόρητος·
 σέ τὸ ξεπροβοδεῖ μὲ ὅλην τὴν ἐκκλησιαστικὴν, τὴν πο-
 λιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν τιμὴν καὶ παράταξιν, καὶ
 μὲ ὅλον τὸ πλῆθος τῶν συμπολιτῶν του Μεσολογγιτῶν
 καὶ ὁμογενῶν του Ἑλλήνων· σέ τὸ ξεπροβοδεῖ στεφα-
 νωμένον μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην της, παρηγορημένον μὲ
 τὰ δάκρυά της, συνωδευμένον μὲ τὰς θεόδεκτους

εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῶν Ἀρχιερέων καὶ ὅλου τοῦ Κλή-
 ρου. Μάθε, εὐγενεστάτη Κόρη, μάθε, ὅτι στρατηγοὶ τὸ
 ἐβάστασαν εἰς τοὺς ὤμους των, καὶ τὸ ἔφεραν εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν· χιλιάδες Ἕλληνες στρατιῶται ἐσκέπαζαν τὰ
 δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ δρόμου ὅθεν τὸ ἐδιάβαιναν, καὶ
 τὰ στόματα τῶν τουφεκιῶν ὅπου ἐκατάφαγαν τόσους
 καὶ τόσους τυράννους, ἦσαν ὅλα γυρμένα κατὰ τῆς
 γῆς, ὥς νὰ ἤθελαν νὰ πολεμήσουν καὶ αὐτὴν τὴν γῆν
 ὅπου τοὺς ἄρπασε τὸν εἰλικρινῆ φίλον των· ὅλα αὐτὰ
 τὰ πλήθη τῶν στρατιωτῶν μὲ τὸ σπαθὶ αὐτὴν τὴν στι-
 γμὴν εἰς τὴν μέσην, μὲ τὸ τουφέκι εἰς τὸν ὦμον, καὶ
 ἔτοιμοι νὰ ἐκστρατεύσουν ἐναντίον τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ
 τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἀνθρώπου, περικυκλόνουν τὸ νε-
 κρικόν του κρεβάτι, καὶ ὀρκίζονται εἰς αὐτὸ νὰ μὴ
 λησμονήσουν ποτὲ τὰς θυσίας τοῦ πατρός σου, καὶ ποτὲ
 νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ πατηθῇ ἀπὸ βάρβαρον καὶ τυ-
 ραννικὸν πόδι ὁ τόπος ὅπου εὐρίσκονται ἀπομεινάρια
 του· χιλιάδες στόματα χριστιανικὰ ἀνοίγονται αὐτὴν
 τὴν στιγμὴν, καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ὑψίστου ἀντιβοᾷ ὅλος ὕ-
 μνους, ὅλος ἱκεσίας διὰ νὰ κατευοδωθοῦν τὰ σεβάσματα
 λείψανά του εἰς τὴν πατρικὴν του γῆν, καὶ νὰ ἀναπαυ-
 θῇ ἡ ψυχὴ του ὅπου οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται.

ΛΟΓΟΣ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ἐπ' Ἐκκλησίας ἐν Ναυπλίῳ τῇ 19 Μαΐου 1825, ἡμέρα
καθ' ἣν ἐκηρύχθη Γενικὴ Ἀμνηστία παρόντων ὅλων τῶν μελῶν
τῆς ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ καὶ Αὐτῶν τῶν τὴν Ἀμνηστίαν λαβόντων,
καὶ πλήθους λαοῦ.

Φαίνεται μοι νὰ βλέπω σήμερον τὴν ἀξιοδάκρυτον
ἐκείνην Σκηνὴν, εἰς τὴν ὁποίαν λέγει ἡ Γραφή, ὅτι
εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ,
ὅταν τὸ Ἰσραηλιτικὸν στρατόπεδον ἐχαλάσθη καὶ ἐδιώχθη
ἀπὸ τὸν ἀλλόφυλον ἐχθρὸν εἰς τὴν πόλιν Γαί, ὅταν, ἐξ
αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀπροσδοκῆτου συμφορᾶς, ἐπτοήθη,
κατὰ τὴν φράσιν τῆς Γραφῆς, ἡ καρδία τοῦ λαοῦ,
καὶ ἐγένετο ὥσπερ ὕδωρ, ὅταν ὁ Ἰησοῦς, εἰς σημεῖον
λύπης, ἔσχισεν ὁ ἴδιος τὰ φορέματά του, ἐπεσε προὔμυτα
αὐτὸς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν αὐγὴν
ἕως τὸ βράδυ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔβαλαν χῶμα
εἰς τὴν κεφαλὴν των διὰ τὴν ἀνέλπιστον ἐκείνην κατα-
στροφὴν, καὶ τὸν διωγμὸν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ.
« Καὶ διέρριξεν Ἰησοῦς (τὴν ἡμέραν ἐκείνην)

» τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν Ἰησοῦς εἰς τὴν
 » γῆν ἐπὶ πρόσωπον ἐναντίον τοῦ Κυρίου ἕως
 » ἐσπέρας αὐτὸς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσρα-
 » ἡλ, καὶ ἐπεβάλλοντο χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
 » αὐτῶν. »

Τοιαύτη εἶναι βέβαια καὶ τὴν σήμερον ἡ περίστασις
 τοῦ νέου Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τοῦ λαοῦ τῆς Ελλάδος·
 παντοῦ κατήφεια! παντοῦ θλίψις! παντοῦ φόβος καὶ
 δειλία! « Καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, καὶ
 » ἐγένετο ὥσπερ ὕδωρ. »

Πίπτει τὸ ἔμπροσθεν τοῦ Νεοκάστρου νησι, ἡ Σφακ-
 τηρία, καὶ πίπτουσι μὲ αὐτὸ ἐνδοξα θύματα τῆς Πατρί-
 δος, τόσοι δυνατοὶ ἐν πολέμῳ. Δειλιά τὸ Ἑλληνικὸν
 στρατόπεδον εἰς αὐτὸ τὸ ἀπροσδόκητον δυστύχημα, ἀφί-
 νεται ἔρημος ὁ Παλαιὸς Ναβαρίνος, καὶ τὸ Νεόκαστρον,
 τὸ ἴδιον Νεόκαστρον γίνεται βραβεῖον τοῦ νικητικοῦ ξί-
 φους τοῦ Αἰγυπτίου ἐχθροῦ. Αὐτὰ ἔπαθεν εἰς ὀλίγων διά-
 στημα ἡμερῶν ἡ Ἑλλάς, καὶ ἰδοὺ ἐπτοήθη ἡ καρδία
 » τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο ὥσπερ ὕδωρ. »

Ἀλλὰ διατι ἐδυστύχησαν οἱ κατὰ τὴν Γαί ἔνοπλοι
 Ἰσραηλῖται, οἱ ἄλλοτε θριαμβευταί, καὶ τροπαιοῦχοι;

Διατί οί σημερινοί Έλληνες, τῶν ὁποίων τὰ ἀνδραγαθήματα ἐξέπληξαν τὸν κόσμον, ἔπιναν τὸ πικρὸν ποτήριον τῆς πτώσεως τοῦ Νεοκάστρου, Τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ μᾶς τὸ λέγει. « Ὅτι ἐπλημμέλησαν πλημμέλειαν μεγάλην. »

Καὶ ποίαν ἄλλην πλημμέλειαν, ἀγαπητοί μου Έλληνες ! ποίαν ἄλλην μεγαλητέραν πλημμέλειαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐνώπιον ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τὴν πλημμέλειαν τῶν διχονοιῶν καὶ τῶν σκανδάλων, τὰ ὁποῖα ἐκορυφώθησαν τὴν σήμερον εἰς ὅλην τὴν πολυπαθῆ Ἑλλάδα;

Κινδυνεύει ἡ Πατρίς· ὅλοι τὸ βλέπομεν, ὅλοι τὸ φωνάζομεν· καὶ δὲν κινδυνεύει βέβαια, διότι δὲν ἔχει στρατεύματα καὶ φιλοκίνδυνα καὶ ἐμπειροπόλεμα· καὶ δὲν κινδυνεύει, διότι δὲν ἔχει χρηματικοὺς πόρους· κινδυνεύει ἡ δυστυχισμένη Πατρίς, διότι ὁ ζῆλος τοῦ λαοῦ ἐσβύσθη, καὶ ἐσβύσθη (φρίττω ὅταν τὸ συλλογίζωμαι!) ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους· κινδυνεύει ἡ Πατρίς, διότι τὰ φιλοκίνδυνα καὶ ἐμπειροπόλεμα στρατεύματα παραλύθησαν, καὶ παραλύθησαν, ἀλλοίμονον! ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, ἀπὸ ἡμᾶς οἱ ὁποῖοι ἀποκαταστή-

σαμεν τὸ δυστυχισμένον ἔθνος παίγνιον τῶν παθῶν
 μας, ἀπὸ ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι, ἀντὶ νὰ κλείσωμεν τὰς δει-
 νὰς του καὶ παλαιωμένας πληγὰς, τοῦ ἀνοίξωμεν νέας
 καὶ βαρυτέρας, ἀπὸ ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι ἀντὶ νὰ τὸ ὁδηγή-
 σωμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας καὶ εὐδαιμονίας, τὸ
 ἐφέραμεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου· καὶ τοῦτο διατί;
 διότι ἡ φιλαρχία πολιορκεῖ τὸν νοῦν μας, ὁ φθόνος καὶ
 τὸ ἐμφύλιον μῖσος κατατρώγει τὰ σπλάγχνα μας, ἡ ἰδιο-
 τέλεια ὁδηγεῖ τὰ ἔργα μας, αἱ σκευωρίαι καὶ τὰ διαβού-
 λια εἶναι ἡ πολιτικὴ μας. . .

Ἀλλὰ ἕως πότε, ἀδελφοί μου, νὰ τυφλώττωμεν;
 Ἔως πότε νὰ δίδωμεν ἡμεῖς τὸ κοπτερώτατον σπαθὶ τῶν
 ἀγρίων παθῶν μας εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀσεβοῦς τυράννου
 μας; Καταβοοῦν ἐναντίον μας τόσα σεβάσματα σώματα
 κειτόμενα ἄταφα, γυμνὰ καὶ κατεσπαραγμένα εἰς τὸ
 νησὶ τῆς Σφακτηρίας, καταβοοῦν ἐναντίον μας τὰ
 αἵματα τῶν μαρτύρων τῆς Πίστεως καὶ Πατρίδος· τίς
 ὠφέλεια, φωνάζουν τὰ ἱερὰ αὐτὰ σφάγια, τίς ὠφέ-
 λεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν
 με εἰς διαφθοράν; Διατί ἀφήσαμεν, λέγουν,
 χήρας τὰς γυναῖκάς μας, ὀρφανὰ τὰ τέκνα μας,

ἀπαρηγορήτους τοὺς συγγενεῖς μας ; διατι τὰ ὄρνεα νὰ καταφάγουν τὰς σάρκας μας τὰς ὁποίας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἀφήσαμεν ἀτάφους εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ; Τάχα διὰ νὰ παραδώσωμεν εἰς τὴν αἰσχρὰν δουλείαν τῶν παθῶν σας τὴν γῆν ὅπου ἐλευθέρωσεν ὁ Θάνατός μας, ὅπου ποτίζουν ὀλοένα τὰ πικρὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν μας καὶ τῶν τέκνων μας ; Ἄχ ! διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὅλος ἀγάπη, διὰ τὸ ὄνομα τῆς Πατρίδος, ἡ ὁποία εἶναι ὅλη ἀρετὴ, ἃς καθαρίσωμεν τὴν ψυχὴν μας, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ἀπὸ τὸν ῥῦπον τῆς διχονοίας, ἃς θάψωμεν εἰς τὸν τάφον τῆς λησμονησίας τὰ ἄγρια καὶ ἀνόητα πάθη μας, ἃς πλύνωμεν τὰς μολυσμένας καρδίας μας εἰς τὸ ἱερὸν λουτρὸν τῆς ἀγάπης· ὁ πατριωτισμὸς ἃς λαμπρύνῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν θωλωμένον νοῦν μας· ἡ εἰλικρίνεια ἃς βασιλεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν μας, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ σύμπνοια ἃς προπορεύωνται ὡς νεφέλη πυρὸς εἰς ὅλας τὰς βουλὰς μας, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα μας.

Εἰς ἐσᾶς τώρα τοὺς λαοὺς τῆς Πελοποννήσου, εἰς ἐσᾶς στρέφω τὸν λόγον μου. Εἰς πότε, ἀδελφοί Πελοποννήσιοι, ἀκίνητοι θὰ ὑποφέρετε τὸν βάρβαρον ἐχθρὸν

νὰ ἐμφωλεύη εἰς τοὺς κόλπους τῆς γλυκυτάτης Πατρίδος
 σας; Ἔως πότε θὰ βλέπετε ταπεινωμένα τὰ περασμένα
 μεγαλειά σας, ἀμαυρωμένην τὴν δόξαν σας, εἰς κίνδυνον
 καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν σας; δὲν εἴσθε σεῖς οἱ ὅποιοι,
 ἀβέβαιοι ἓνα καιρὸν ἀκόμη εἰς τὰ κινήματα τῆς ἐπα-
 ναστάσεως, χωρὶς ὅπλα καὶ πολεμοφόδια, χωρὶς σύστη-
 μα γραπτοῦ νόμου, ὑβρισμένοι καὶ ἀπελπισμένοι ἀπὸ
 ὅλα τὰ Χριστιανικὰ Βασίλεια, καὶ μόνον ἐμπνευμένοι
 ἀπὸ τὸ θεῖον αἶσθημα τοῦ Πατριωτισμοῦ, δὲν εἴσθε
 σεῖς, λέγω, ὅπου ἐτρέχατε μὲ τὴν σημαίαν τοῦ ΤΙΜΪΟΥ
 ΣΤΑΥΡΟΥ εἰς τὴν δεξιάν, καὶ πρῶτοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους
 συναδελφούς σας Ἕλληνας ἐσαλπίζατε τὸ σάλπισμα καὶ
 τοῦ πολέμου καὶ τῆς νίκης, καὶ ἐφέρατε εἰς θάμβος τὴν
 Εὐρώπην καὶ τὸν κόσμον ὅλον; δὲν εἴσθε σεῖς, ἔμπροσθεν
 τῶν ὁποίων ἐταπεινώθησαν τὰ ὑπερήφανα τεῖχη τῆς
 Μονεμβασίας, τῆς Κορίνθου, τοῦ Νεοκάστρου καὶ τῆς
 Τριπολιτζᾶς; δὲν εἴσθε σεῖς, εἰς τὴν γῆν τῶν ὁποίων
 ἐσωριάσθησαν τὰ κόκκαλα τόσων καὶ τόσων ἐχθρῶν;
 ποῦ λοιπὸν τώρα ὁ περασμένος ζῆλός σας; ποῦ ὁ
 περασμένος ἡρωϊσμός σας; πῶς τόση μεταβολή; πῶς
 τόση ἀκίνησία; Ἄχ! σεῖς εἴσθε πάντοτε οἱ αὐτοί,

πάντοτε τρέφετε τὸ αὐτὸ μῖσος ἐναντίον τῶν τυράννων ,
 πάντοτε διψᾶτε ἐκδίκησιν ἐναντίον τῶν ὑβριστῶν τῆς
 Πίστεώς σας καὶ τῆς τιμῆς σας , πάντοτε ἐνθυμεῖσθε τὸν
 ἱερὸν ὄρκον σας τῆς Νίκης ἢ τοῦ Θανάτου . δὲν
 πταίετε σεῖς . ὄχι . ἡμεῖς πταίομεν , ἡμεῖς σᾶς ἀλλά-
 ξαμεν , ἡμεῖς μὲ τὰ πάθη μας σᾶς ἐρρίψαμεν ἀπὸ
 τὰ χέρια τὰ νικηφόρα σας ἄρματα . ἂν ἔπεσε τὸ
 Νεόκαστρον , δὲν ἔπεσε βέβαια ἀπὸ τὴν ἀνδρίαν τοῦ
 ἐχθροῦ , ἔπεσεν ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν τὴν ἐδικήν μας .
 αὕτῃ μᾶς ἐπαράλυσε τὰ χέρια , καὶ μοναχὴ ἡ παράλυσις
 τῶν χεριῶν μας ἐπρόδωσε τὸ Νεόκαστρον . ἀλλὰ ἡ
 πικρὰ αὕτη δοκιμὴ μᾶς ἐδίδαξε τὰ κακὰ ἐπακόλουθα
 τῶν διχονοιῶν μας , αὕτῃ ὅπου μᾶς ἐπότισε τόσα
 φαρμάκια , αὕτῃ μᾶς προσφέρει σήμερον καὶ τὸ ἀντι-
 φάρμακον διὰ τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἐνώσεως . ἂν
 τόσον μᾶς ἔβλαψε καὶ μᾶς ἐντρόπιασεν ἡ ἀσυμφωνία
 μας , τί θριάμβους , καὶ τί τρόπαια μᾶς ἐτοιμάζει ἡ
 θεία ἔνωσις , καὶ ὁμόνοια ;

Αὐτὴν τὴν θείαν ἔνωσιν καὶ ὁμόνοιαν , αὐτοὺς τοὺς
 θριάμβους , καὶ τὰ τρόπαια μᾶς τὰ ὑπόσχεται ἡ
 σημερινὴ πάνδημος καὶ ἱερὰ ἡμέρα , αὕτῃ μᾶς προετοι-

μάζει τὸν ἐξολοθρευμὸν τοῦ Αἰγυπτίου ἐχθροῦ, καὶ
 τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Νεοκάστρου· ναί· τὴν ἀνάκτη-
 σιν τοῦ Νεοκάστρου, καθὼς ἄλλοτε συνέβη καὶ ἡ
 ἀνάκτησις τῆς Ἀκροκορίνθου χαμένης καὶ πάλιν κερδε-
 μένης. Παρηγορήσου, φιλτάτη μου Ἑλλάς, παρηγορήσου!
 ἰδοὺ τὰ τέκνα σου τὰ ὁποῖα κατασπαράττετο ἡ μητρικὴ
 σου καρδιά ὅσον τὰ ἔβλεπες διηρημένα καὶ ἀλληλομα-
 χοῦντα, ἰδοὺ συνδεδεμένα εἰς τὸ ἐξῆς μὲ τὸν Θεῖον
 δεσμὸν τῆς ὁμονοίας, καὶ ἀγάπης· βλέπω εἰς τὰ
 πρόσωπά των ζωγραφισμένην τὴν μετάνοιαν διὰ τὰ
 παρελθόντα· ξανοίγω εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας των τὴν
 σταθερὰν ἀπόφασιν διὰ τὰ μέλλοντα· μὲ τὸ βεβαιόουν
 τὰ δάκρυα ὅπου βλέπω, ἐν ᾧ δημηγορῶ, νὰ χύνωνται
 ἀπὸ ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀκροατάς μου, δάκρυα συντριβῆς,
 δάκρυα εὐγενῶν καρδιῶν, δάκρυα προμηνυτικὰ μελ-
 λούσης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως· παρηγορήσου, φιλτάτη
 μου Ἑλλάς, παρηγορήσου! ἔτοιμα εἶναι ὅλα σου τὰ
 τέκνα νὰ ὀρκισθοῦν σήμερον ἔμπροσθεν τῶν Ἀγγέλων
 καὶ τῶν Ἁγίων εἰς τὸ ἱερὸν ὄνομα τῆς Πατρίδος, εἰς τὰ
 ἀνεκδίμητα κόκκαλα τῶν εἰς Σφακτηρίαν πεσόντων, νὰ
 σέβωνται πρὸ πάντων, καὶ νὰ τιμοῦν τὴν ἱερὰν παρακα-

ταθήκην τῶν Νόμων τοῦ ἔθνους, καθὼς ἐσέβοντο καὶ
ἐτιμοῦσαν οἱ Ἰσραηλῖται τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου·
καὶ, ἢ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἐκδικηθοῦν τὰ ἀδικοχυμένα
Ελληνικὰ αἵματα, ἢ νὰ ἐνώσουν καὶ αὐτοὶ τὰ ἐδικά
των μ' ἐκεῖνα, προσφέροντές τα ἐπιτάφιον τιμὴν τῆς
Πατρίδος.

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ἐκ τοῦ προχείρου ἐπ' Ἐκκλησίας τῇ 24 Μαΐου 1825, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπανηγυρίσθη πανθῆμως ἐν Ναυπλίῳ ἡ μεγάλη θραῦσις τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου συνισταμένου εἰς ἑκατὸν πλοῖα, παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ, συμβᾶσα τῇ 20 καὶ 21 Μαΐου μεταξύ τοῦ Καφουρέως (Καβο-δόρο) καὶ Ἄνδρου.

Ὅταν καλὰ καλὰ συλλογίζωμαι, ὅσα τεράστια ἡ Θεία Παντοδυναμία ἐνεργεῖ, καὶ κατὰ ποῖον τρόπον τὰ ἐνεργεῖ τὴν σήμερον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ταπεινωμένου καὶ ἐξουθενημένου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, μεταφέρω τὸν νοῦν μου εἰς τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἐποχὴν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Φαραώ! συγχίζω τὴν παροῦσαν ἐποχὴν μὲ τὴν Γραφικὴν ἐκείνην, ταυτίζω τὸν Ἰσραηλικὸν λαὸν μὲ τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων, καὶ μέγα θάμβος, τὸ ὁμολογῶ, καὶ ἔκστασις κυριεύει τὸν νοῦν μου διὰ τὰς μεγάλας βουλὰς τῆς Θείας οἰκονομίας εἰς τὴν πολιτικὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ κατανύγεται βαθύτατα ἡ καρδιά μου.

Ἀκούει ὁ Θεὸς τὴν κραυγὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,

βλέπει τὸν θλιμμὸν καὶ τὴν κάκωσίν των, λαμβάνει
 συμπάθειαν εἰς τὰ δεινὰ των, καὶ ἐκλέγει ἓνα ποιμένα
 προβάτων διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν γῆν τῆς
 Αἰγύπτου· παραιτεῖται ὁ ταπεινὸς καὶ ἀδύνατος Μωϋσῆς·
 ποῖος εἶμαι ἐγὼ (λέγει), Κύριέ μου, ποῖος εἶμαι ἐγὼ
 ὅπου προστάξεις νὰ ὑπάγω εἰς τὸν Φαραὼ τὸν βασιλέα
 τῆς Αἰγύπτου; πῶς νὰ ἐλευθερώσω ἐγὼ τοὺς υἱοὺς
 Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου; Παρακαλῶ, Κύριε,
 ἔχε με παραιτημένον, οὐχ ἱκανὸς εἰμὶ πρὸ τῆς
 χθὲς, οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας, οὐδὲ
 ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου.
 Ἰσχνόφωνος, λέγει, ἰσχνόφωνος καὶ βρα-
 δύγλωστος ἐγὼ εἰμὶ· Αὐτὰ ἐλέγαμεν καὶ ἡμεῖς,
 ὅταν ὁ Θεὸς ἐλεήσας τὴν ἀθλίαν κατάστασίν μας,
 ἐνευσεν εἰς τὴν καρδίαν μας τὸ μέγα τῆς πολιτικῆς μας
 ἀναγεννήσεως ἐπιχείρημα. Ἡμεῖς μόνοι μας, ἐλέγαμεν,
 νὰ συντρίψωμεν τὰς ἀλύστους μας; ἡμεῖς νὰ κατατρο-
 πώσωμεν τὰς πολυαρίθμους φάλαγκας; ἡμεῖς νὰ νική-
 σωμεν τὸν τόσον καὶ τέτοιον στόλον τοῦ τυράννου; ἡμεῖς
 νὰ τρομάξωμεν τὸν Σουλτάνον, ὁ ὁποῖος ἐτρόμαξεν
 ὅλην τὴν Οἰκουμένην;... Μαζή σου θὰ εἶμαι ἐγὼ,

εἶπε τότε πρὸς τὸν Μωϋσέα ὁ Θεός· μὴ φοβῆσαι· ἐγὼ θὰ
 ξαπλώσω τὸ χέρι μου, καὶ μὲ τὰ θαυμάσιά μου ἐγὼ
 θὰ κτυπήσω τοὺς Αἰγυπτίους, ἐγὼ θὰ δυναμώσω τὸν
 λαόν μου ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων. Ἐγὼ ἔσομαι
 μετὰ σοῦ, καὶ ἐκτείνας τὴν χειῖρα πατάξω
 τοὺς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις
 μου... καὶ δώσω χάριν τῷ λαῷ τοῦτῳ
 ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτὰ φαίνεται μοι
 ἀπαράλλακτα καὶ τὴν σήμερον ὅτι ἀκούω νὰ λέγῃ τὸ
 στόμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἀδύνατον λαόν τῆς Ἑλλάδος·
 Ἐγὼ, λέγει, ἀδύνατε καὶ ἐγκαταλειμμένε λαέ μου,
 ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζὴ σου, ἐγὼ θὰ ξαπλώσω τὸ χέρι μου,
 καὶ μὲ τὰ θαυμάσιά μου ἐγὼ θὰ κτυπήσω τοὺς ἐχθρούς
 σου, ἐγὼ θὰ σὲ δυναμώσω ἐναντίον των. Ἐγὼ
 ἔσομαι μετὰ σοῦ... καὶ ἐκτείνας τὴν χειῖρα
 πατάξω τοὺς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς
 θαυμασίοις μου... καὶ δώσω χάριν τῷ
 λαῷ τούτῳ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτὰ
 εἶπε καὶ αὐτὰ ἐνεργεῖ ὁ Θεὸς ὁλοένα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Χαρῆτε λοιπὸν, Ἕλληνες, χαρῆτε! ὅτι ὁ Κύριος μεθ'
 ἡμῶν, ὅτι ἐρρύσατο τὸν λαόν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς

τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ· χαρῆτε! ὅτι εἶδεν ὁ λαὸς αὐ-
 τοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ τεθυηκότας παρὰ τὸ
 χεῖλος τῆς θαλάσσης, χαρῆτε! ὅτι ἐξετίναξε
 Κύριος τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μέσον θαλάσσης·
 χαρῆτε, Ἕλληνες! χαρῆτε· ρίψετε κατὰ γῆς τὰ κυπαρισ-
 σένια στεφάνια, τὰ στεφάνια τῆς λύπης, ὅπου ἐφόρεσεν
 εἰς τὸ κεφάλι σας ἡ συμφορὰ τῆς Σφατηρίας καὶ τοῦ
 Νεοκάστρου, καὶ ὅλοι στεφανωμένοι με δάφνας, ὅλοι
 στεφανωμένοι με ἀμάραντα ῥόδα, συμψάλλετε μαζή
 μου τὴν ᾠδὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, τῶν ὁποίων σᾶς βλέπω
 σήμερον ὡς ζωντανὴν εἰκόνα· Βοῆθός, εἶπατε, καὶ
 σκεπαστῆς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν... Ἄρ-
 ματα Φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρριψεν
 εἰς θάλασσαν. . . πόντω ἐκάλυψεν αὐτούς·
 κατέδυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος.

Αὐτοὺς τοὺς θείους ὕμνους προσφέροντες ἐκ βάθους
 καρδίας εἰς τὸν προστάτην τῆς Ἑλλάδος Θεόν, ἃς ρίψω-
 μεν τὸ βλέμμα μας καὶ τὴν προσοχὴν μας εἰς ἐκεῖνα
 τὰ τέκνα τῆς Πατρίδος, διὰ χειρὸς τῶν ὁποίων ἐξετί-
 ναξε Κύριος τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μέσον θα-
 λάσσης.

Εὐτυχῇ νησιὰ τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετζῶν! εὐτυχὲς νησιὶ τῶν Ψαρρῶν, ἀγκαλὰ καὶ ὅλον εἰς τὰ δάκρυα πνιγμένον! εὐτυχῇ Ναυτικὰ Νησιὰ! λαμπρὸς καὶ ἀνέσπερος ἥλιος δόξης σᾶς σκεπάζει! λαμπραὶ καὶ ἀνέσπεροὶ ἀκτῖνες δόξης διασκορπίζονται ἀπὸ τοὺς κόλπους σας εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα! Ἄν ἡ ἀνήκουστος ἀφοβία σας ἐξέπληξε τὴν σημερινὴν γενεὰν τῶν ἀνθρώπων, ἂν ὅλων τῶν Εὐρωπαίων οἱ φωτισμένοι νόες καὶ αἱ εὐγενεῖς καρδίαι ἀφιερώθησαν ὅλως δι' ὅλου εἰς τὰ ἡρώϊκά σας ἀνδραγαθήματα, ἂν ἡ εὐγλωττία ὅλου τοῦ σοφοῦ κόσμου ἐπεριχύθη εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἐνδόξων τέκνων σας, τί θὰ εἰποῦν οἱ ἐρχόμενοι αἰῶνες, ὅταν ἀκούσουν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Ἱστορίας τὸν ἡρώϊσμόν σας τὸν ὁποῖον καὶ ὅσοι τὸν βλέπουν δυσκολεύονται νὰ τὸν πιστεύσουν; Τὶ θὰ εἰποῦν, ὅταν ἀκούσουν, ὅτι ὁ Μεσσηνιακὸς Κόλπος καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος ἔστειλαν καὶ τὸν φετεινὸν Μάϊον ἕως εἰς τὸ Βυζάντιον, ἕως εἰς αὐτὸ τὸ παλάτι τοῦ Σουλτάνου, ἔμπροσθεν εἰς τὸν ἄγριον τύραννον, καμμένα κομμάτια τοῦ κατασυντριμμένου καὶ ὑπερηφάνου στόλου του, διὰ νὰ τοῦ εἰποῦν τρόπον τινα, Τύραννε! αὐτὰ τὰ καμμένα κομμάτια τοῦ κα-

τασυντριμμένου καὶ ὑπερηφάνου στόλου σου
 ὅπου βλέπεις ἔμπροσθέν σου, εἶναι τόσαι ζων-
 ταναὶ εἰκόνες τοῦ συντριμμοῦ τοῦ σιδηροῦ καὶ
 ψευδομεγαλοπρεποῦς Σκήπτρου σου. Εὐτυχῇ
 Ναυτικὰ Νησιά! ἐδώσατε καὶ δίδετε τοιούτους προμά-
 χους ὅλης τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὅποιοι ἔχοντες ἄσβεστον εἰς
 τὴν καρδίαν τὴν ἱερὰν φλόγαν τοῦ Πατριωτισμοῦ παρρη-
 σιάζονται εἰς τὴν σημερινὴν Σκηνὴν ὅχι ὡς κοινοὶ ἀγω-
 νισταί, ἀλλὰ ὡς ὄργανα τῶν Θεῶν καὶ ἀπορρήτων βου-
 λῶν, ὡς ὑπηρεταὶ τῆς δικαίας ὀργῆς τοῦ Κυρίου, καὶ
 ὡς Ἄγγελοι καταδιώκται βαστώντες εἰς τὴν δεξιὰν τὴν
 ῥομφαίαν τῆς φωτιᾶς ἐναιτίον τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστια-
 νικοῦ ὀνόματος!

Ἀλλὰ εἰς τὸ μέσον αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς καὶ
 ἀγαλλιάσεως, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῆς μέθης τοῦ εὐγε-
 νοῦς ἐνθουσιασμοῦ μου, παρρησιάζονται τὰ λυπηρὰ τῆς
 ξηραῖς συμβάντα, καὶ ἀπὸ τὰ ὕψη τῆς δόξης καὶ τῆς χα-
 ρᾶς εἰς τὰ ὅποια οἱ Θαλασσινοὶ ἀνέβασαν ὑπερήφανα τὸν
 νοῦν μου, μὲ ρίπτουν εἰς τὸν βυθὸν τῆς λύπης καὶ τῆς τα-
 πεινότητος. Βλέπω ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἓνα ἄνανδρον, ὀλιγά-
 ριθμον, δουλικὸν, καὶ τιποτένιον σῶμα ἐχθρῶν, θρα-

σύττητα ὅλον πνέον, ἐπειδὴ ἕως τώρα τὸ ἀφήσαμεν καὶ
 εὐτύχησε, τὸ βλέπω νὰ προχωρῇ, καὶ νὰ θριαμβεύῃ
 εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ Μωρέως, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος
 βλέπω τοὺς στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος,
 ἀντὶ νὰ μάχωνται διὰ τὴν Πίστιν ἢ ὅποια κινδυνεύει,
 διὰ τὰ τέκνα, διὰ τοὺς γονεῖς, διὰ τὴν γῆν των, τοὺς
 βλέπω νὰ φεύγουν ἀπ' ἔμπροσθεν τοῦ ἐχθροῦ· ἀντὶ νὰ
 συγκινδυνεύουν μὲ τοὺς Ἀρχηγοὺς καὶ συναδελφούς
 των, οἱ ὅποιοι ἀρνήθησαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μαχόμε-
 νοι διὰ τὴν Πατρίδα, καὶ ἔπεσαν θεληματικὰ σφάγια,
 νὰ δίδωνται εἰς αἰσχρὰν φυγὴν· ἀντὶ νὰ τρέχουν ὅπου
 τοὺς προσκαλεῖ τὸ ἀπαραίτητον χρέος καὶ τοῦ Χριστια-
 νοῦ καὶ τοῦ Πατριώτου, τοὺς βλέπω νὰ περιφέρωνται
 ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς πόλεις καὶ χωρία, ἐν ᾧ ἡ Μεσσηνία
 καταβρέχεται ὀλοένα μὲ Ἑλληνικὸν αἷμα· Αἶ! καὶ νὰ
 ἐξαλείφοντο, ἀδελφοί μου Πελοποννήσιοι, πρωτότοκα
 τέκνα τῆς δικαίας μας ἐπαναστάσεως· Αἶ! καὶ νὰ ἐξα-
 λείφοντο ἀπὸ τὰ λαμπρὰ Χρονικὰ τῆς ἐπαναστάσεώς
 μας τέτοιαι ἡμέραι ὀνειδούς καὶ καταισχύνης διὰ τὴν
 Πατρίδα! ἐν ᾧ μᾶς κερνοῦν οἱ Θαλασσινοὶ τὸ Νέκταρ

τῆς νίκης καὶ τῆς δόξης, ἡμεῖς οἱ στεριανοὶ δὲν ἐντρεπό-
 μεθα νὰ τοὺς κερνοῦμεν τὸ φαρμακερὸν ποτῆρι τῆς φυ-
 γῆς καὶ τῆς καταισχύνης; Πρέπει τάχα νὰ δειλιάσωμεν
 καὶ νὰ ἀπελπισθοῦμεν, διότι ἕως τώρα δὲν εὐτύχησαν τὰ
 ὄπλα μας μετὰ τὴν ἀπόβασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον τῶν
 Αἰγυπτίων; καὶ ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς δὲν γνωρίζει τὰ αἷτια;
 αὐτὰ τὰ αἷτια, χάρις τῷ Θεῷ, δὲν ὑπάρχουν πλέον·
 φωτισμένος ὁ νοῦς μας ἀπὸ ἄδολον πατριωτισμὸν ἄλλο
 δὲν φρονεῖ, ἡ καρδία μας καθαρισμένη ἀπὸ τὰ ἐθνοφθό-
 ρα πάθη ἄλλο δὲν πνέει παρὰ ὁμόνοιαν. Ἡ ὁμόνοια
 μεταξὺ τῶν Δυνατῶν, καὶ ἡ εὐπείθεια καὶ ὑποταγὴ ὅλων
 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τῶν μικροτέρων πρὸς τοὺς με-
 γαλητέρους, εἶναι τὸ μόνον ἀκαταμάχητον ὄπλον ἐναν-
 τίον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἡ ἀψευδестаτή μαρτυρία καὶ
 ἀσφαλεστάτη ἐγγύησις τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους, τὴν
 ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐπροόρισεν εἰς τὰς ἡμέρας μας. Ὁ Θεὸς (τό-
 σα καὶ τόσα σημεῖα μᾶς τὸ λέγουν) ὤμοσε νὰ ὁδηγήσῃ
 τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐλευθερίας,
 καθὼς ἄλλοτε ὠδήγησε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν γῆν τῆς
 ἐπαγγελίας. Ἀνδρίζεσθε λοιπὸν, γενναῖοι πολεμισταὶ τῆς

ξηρᾶς, ἀνδρίζεσθε! ἐφάμιλλοι φανῆτε καὶ τώρα, καθὼς
καὶ ἄλλοτε, τῆς δόξης τῶν θαλασσινῶν, καὶ ἔσεται
μεθ' ὑμῶν ὁ Θεὸς, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα
πατάξει τοὺς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυ-
μασίοις αὐτοῦ· καὶ δώσει χάριν τῷ λαῷ αὐ-
τοῦ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων.

ΛΟΓΟΣ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΘΕΙΣ

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπανηγυρίζετο ἐν Αἰγίνῃ ἡ κατὰ τὴν Ἀράχοβαν
λαμπρὰ νίκη τῆς 24 Νοεμβρίου 1826.

Χωρὶς εἶδος, χωρὶς κάλλος, ὥς ἐλεεινὸν σχεδὸν
πτῶμα ἐκείτετο χθὲς ἡ στερεὰ Ἑλλάς. Ὁ ζέφυρος τῆς
ἐλευθερίας, ὁ μόνος ὁ ὁποῖος ζωογονεῖ τὸν λογικὸν
ἄνθρωπον, δὲν ἔχυνε πλέον τὴν δρόσον του εἰς τὸ
ἄμορφον προσωπὸν τῆς· αὐχμηρὰ καὶ κατὰξηρος ἦτον
ἡ ὄψις τῆς· γλυκεῖα αὖρα ἔπνεε μόνον ἀκόμη εἰς ἐκεῖνο
τὸ μέρος ὅπου ἐτάφη ὁ Ἀριστογείτων· σιωπηλὴ παντοῦ
ἄλλου ἦτον ἡ λύρα τοῦ Ἑλλήνος, ἡ ὁποία ἐγέμιζε
προχθὲς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία μὲ τῆς παλληκαριᾶς
καὶ τῆς ἐλευθερίας τὰ τραγούδια· οἱ πρὸς τὸν Ἑλευθε-
ρωτὴν τοῦ παντὸς ἐπινίκιοι ὕμνοι δὲν ἀκούοντο πλέον·
σκότος ἔπεσεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς
γῆς, καὶ τὸ σκότος τοῦτο κίνδυνος ἦτον νὰ καταπλα-

κώση καὶ αὐτὸ τὸ φωτεινὸν τοῦ Ἀριστογείτονος μνηῆμα!
Τὸ σκότος τοῦτο ἦτον σκότος ἀβύσσου, καὶ τῆς ἀβύσσου
αὐτῆς τὸ ἀχανὲς στόμα ἀνοίχθη, διὰ νὰ καταπίῃ ὅλην
τὴν Ρούμελην, καθ' ἣν στιγμὴν κατέβη εἰς αὐτὴν τὸ
καταπληκτικὸν τῆς ἐλευθερίας θῦμα, ἡ εἰς αἰῶνας
αἰώνων ἀξιομνημόνευτος τοῦ Μεσολογγίου πόλις. Τὰ
ἐνδοξα, πλὴν ἀτυχῆ τέκνα τῆς Ρούμελης, φεύγοντα τὸ
σκότος τῆς ἀβύσσου, διεσπάρησαν τῇδε κακεῖσε ἄστεγα
καὶ ἄπορα, ἄλλα ἐκρύπτοντο ἐν σπηλαίοις καὶ ταῖς
ὀπαῖς τῆς γῆς, ἄλλα κατέφευγον εἰς ἀκροτόμους λίθους,
ἄλλα ἀσφαλίζοντο εἰς τὰς κορυφὰς ἀβάτων βουνῶν, καὶ
ἄλλα ἐκάθοντο ἄντικρυ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ἡ ἄβυσσος
ἐφοβέριζε νὰ καταπίῃ· ὅλα ἔβλεπαν ταπεινωμένην τὴν
δόξαν της, ὅλα, ὡς τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ ὅταν καθήμενα
ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος ἐνθυμοῦντο τὴν Σιών,
ἔκλαιον πικρὰ ἐνθυμούμενα τὰς λαμπρὰς μάχας τῶν
Βασιλικῶν, τοῦ Μακρυνόρους, τῆς Γραβιάς, τοῦ
Καρπενησοῦ, τῆς Ἀμπλιανης, ὅλα ἐδιηγοῦντο τὰ
περασμένα τῆς γῆς ἐκείνης μεγαλεῖα, μεγαλεῖα τὰ
ὅποια μία στιγμὴ ἂν διάβαινεν ἀκόμη, ἔβλεπαν ὅτι
ἐμέλλαν νὰ καταβοῦν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν ἀνοιχθεῖσαν

ἄβυσσον, ἐπάνω τῆς ὁποίας ἐστέκετο τὸ μέγα Θηρίον,
 διὰ νὰ παραχώσῃ ἐκεῖ μέσα τὰς τελευταίας ἐλπίδας
 τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, τὴν γῆν, λέγω, ὅπου ἐτάφη ὁ
 Ἀριστογείτων, καὶ ἔπειτα νὰ τὴν σφραγίσῃ μὲ τὴν
 σφαγίδα τῆς αἰωνιότητος! Χέρι ἐχρειάζετο διὰ νὰ κτυ-
 πῇ κατακέφαλα τὸ ἐπάνω τῆς ἄβύσσου Θηρίον, καὶ
 οὕτως ἡ ἄβυσσος νὰ κλεισθῇ πρὶν καταπίῃ ὅλην τὴν
 κινδυνεύουσαν ἐκείνην γῆν, καὶ ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποδώσῃ
 ὅ,τι ἐπρόφθασε καὶ κατέπιεν. Ἀλλὰ ποῖον ἦτον τὸ
 τολμῆρὸν χέρι τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἀντιπαλεύσῃ μὲ τὸ
 μέγα τοῦτο Θηρίον; ὄχι ἄλλο βέβαια, παρὰ τὸ χέρι τὸ
 Ῥουμελιώτικον, ἐκεῖνο τὸ χέρι τὸ ὁποῖον καὶ ἐκινδύνευσε
 νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ Θηρίου μαχόμενον ἐντὸς τῆς
 ἡρώϊκῆς πόλεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὸ στιβαρὸν τοῦτο
 χέρι ἔπρεπε νὰ τὸ διευθύνῃ ἐπιχειρηματικὸς καὶ ἐμπει-
 ροπόλεμος ἄνθρωπος. Τοιοῦτος ἐπαρρήσιάσθη ὁ ἀρχηγὸς
 Καραϊσκάκης· αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ἀνδρείων, οἱ
 ὅποιοι τὸν πόλεμον ἔχουν χαρὰν καὶ τὸν κόπον ἀνεσιν,
 ἔλαβε συναγωνιστὴν καὶ τὸν ἀτρόμητον πολεμιστὴν τῆς
 Πελοποννήσου Νικήταν, εὔρε καὶ συνεργοὺς προθυμο-
 τάτους εἰς τοὺς σωτηριώδεις τούτους σκοποὺς τοὺς φιλο-

τίμους καὶ φιλοπάτριδας Ψαρρίανους, καὶ ἐφωδιασμένος
 μὲ ὅλην τῆς Κυβερνήσεως τὴν πατρικὴν φροντίδα, ἔτρεξεν
 εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐπάνω τῆς ἀθύσσου μεγάλου θηρίου.
 Ἀλλὰ μάταιος ἤθελεν ἀποβῆ ὁ δεινὸς οὗτος ἀγὼν, ἂν ὁ
 οὐράνιος Πατήρ, ὁ ὁποῖος, κρίμασιν οἷς αὐτὸς οἶδεν,
 ἄφησε καὶ ἀφίνει πολλάκις τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσαν
 Ἑλλάδα νὰ πίπτῃ εἰς πειρασμοὺς, χωρὶς ὅμως νὰ τὴν
 ἐγκαταλείπῃ, δὲν ἐθαυμάστονε τὰ ἐλέη του· αὐτὸς ὁ
 κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν ῥομφαίαν
 τὴν δίστομον, τὴν ὀξεῖαν, αὐτὸς ἐκ τοῦ
 θρόνου τοῦ ὁποίου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ,
 βρονταὶ, καὶ φωναὶ, πλήρης θυμοῦ καὶ ἀγα-
 νακτήσεως ἔστειλε κατὰ τοῦ αἰμοχαροῦς θηρίου πνεῦμα
 καταιγίδος, (*) καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ πνεύματος τῆς
 καταιγίδος ἔπηξαν τὰ νερά, καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ παγετοῦ
 ἡ θυμωμένη ῥομφαία, τὴν ὁποίαν γυμνὴν ἐβαστοῦσαν
 εἰς τὴν δεξιὰν οἱ Ἕλληνες, ὀδηγούμενη ἀπὸ τὸν ἄγγελον

(*) Τόσος βαρὺς ἦτον ὁ ἐπισυμβᾶς χειμὼν, ὥστε ὅλα τὰ
 ἐκ τοῦ στρατοπέδου γράμματα ἔλεγαν, ὅτι τὸ συμβᾶν ἦτον
 φανερὸν σημεῖον τοῦ Θεοῦ.

τοῦ ἐξολοθρευμοῦ, ἐπεριστρέφετο εἰς τὰς σάρκας τοῦ
 μεγάλου θηρίου κατὰ τὴν κθ' Νοεμβρίου· καὶ πάντα
 τὰ ὄρνεα ἔφαγαν σάρκας χιλιάρχων, καὶ
 σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ
 τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐχορτά-
 σθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

Προσφέροντες τιμὴν καὶ εἰλικρινῇ εὐγνωμοσύνην
 πρὸς τοὺς ἀθλήσαντας καὶ στεφανωθέντας εἰς Ἀράχοβαν
 κατὰ τὴν κθ' Νοεμβρίου, οἱ ὅποιοι ἐφάνησαν τὰ ὄργανα
 τῶν μεγάλων τοῦ Οὐρανοῦ βουλῶν, ἃς δώσωμεν δόξαν
 καὶ μεγαλωσύνην εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα, ἀπὸ τὸν
 θρόνον τοῦ ὁποίου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ,
 βρονταὶ, καὶ φωναὶ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
 τοῦ κρατεῖ τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον
 τὴν ὀξεῖαν, καὶ ὅλοι μὲ μίαν καρδίαν ἃς συμψάλ-
 λωμεν μεγαλοφώνως·

Τὶς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; Σὺ
 εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟΝ ΑΡΧΗΓΟΝ

Τῶν κατὰ τὴν στερεάν Ἑλλάδα στρατευμάτων, Γεώργιον Καραϊσκάκην, ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν 24 Ἀπριλίου τοῦ 1827 ἔτους, καθ' ἣν ἡμέραν ἐγένετο ἡ ἐπικήδειος τελετὴ ἀντίπεραν τοῦ Πόρου, ὅπου συνῆλθαν ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Πληρεξούσιοι τῆς ἐν Τροιζῆνι Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τὰ μέλη τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ φρουρὰ καὶ μέγα πλῆθος πολιτῶν.

Ὅρη τὰ ἐν Γελβουὲ μὴ καταβάτω δρόσος
καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἄγροὶ ἀπαρχῶν.

(Βασιλ. Δευτ. Κεφ. Α.)

Αὐτὰ ὀδυρόμενος ἔλεγεν ὁ Δαυΐδ, ὅταν ἦλθεν εἰς αὐτὸν, καθήμενον εἰς Σεκελὲμ, μετὰ τὴν φθορὰν τῶν Ἀμαληκιτῶν, ἄνθρωπος Ἀμαληκίτης ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαοῦλ, ὅλος καταξесχισμένος καὶ χῶμα ἔχων εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἀνάγγειλε τὸν θάνατον τοῦ Σαοῦλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν.

Δροσιὰ, λέγω καὶ ἐγὼ, δροσιὰ καὶ βροχὴ νὰ μὴ

πέσουν πλέον περί τὸν Φαληρέα, καὶ ἀπαρχὰς νὰ μὴ δώσῃ ἡ γῆ ἐκείνη· εἰς τὴν γῆν ἐκείνην ἔπεσεν ὁ δυνατὸς, ὁ κοῦφος ὑπὲρ ἀετοῦς καὶ ὑπὲρ λέοντας κραταιὸς (*), ὁ δυνατὸς, τοῦ ὁποίου ἡ ῥομφαία δὲν ἐσκεπάζετο ἀπὸ τὴν θήκην της πρὶν πρῶτον βαφῇ μὲ τὸ αἷμα τῶν φονευμένων, ἢ πρὶν ἀλειφθῇ μὲ τῶν δυνατῶν τὰ παχέα σπλάγχνα. (**)

Κλαύσατε, θυγατέρες τῆς Ρούμελης (***), τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, κλαύσατε, θυγατέρες τῆς Ρούμελης, τὸν θάνατον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος, καταταχθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀδελφῶν σας, ἐλάμπρυνε τὸ αὐχμηρὸν πρόσωπόν σας, σᾶς ἔβγαλε τὰ πένθιμα φορέματα, σᾶς ἐνδύσε λαμπρὰ, καὶ ἔτρεχεν ἀκάματος, τὴν τωρινὴν

(*) Ὑπὲρ ἀετοῦς κοῦφοι καὶ ὑπὲρ λέοντας ἐκραταιώθησαν. (Βασιλ. δευτ. Κεφ. Α').

(**) Ἀφ' αἵματος τραυματιῶν καὶ ἀπὸ στέατος δυνατῶν τόξον Ἰωνάθαν οὐκ ἀπεστράφη κενὸν ὀπίσω καὶ ῥομφαία Σαοῦλ οὐκ ἀνέκαμψε κενή. (Αὐτόθι.)

(***) Θυγατέρες Ἰσραὴλ ἐπὶ Σαοῦλ κλαύσατε τὸν ἐνδιδύσκοντα ὑμᾶς κόκκινα μετὰ κόσμου ὑμῶν, τὸν ἀναφέροντα κόσμον χρυσοῦν ἐπὶ τὰ ἐνδύματα ὑμῶν. (Αὐτόθι.)

ἀνοιξιν, εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Ὑμητοῦ, διὰ νὰ κόψη ἐκεῖθεν εὖοσμα ἄνθη, καὶ νὰ στεφανώσῃ τὰς παρθενικὰς κεφαλὰς σας. Ἀλλὰ τί προσκαλῶ μόνον τὰς θυγατέρας τῆς Ρούμελης εἰς κλαυθμούς; πῶς νὰ μὴ κλαύσωμεν ὅλοι; πῶς νὰ παρηγορηθοῦμεν διὰ τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρός;

Μεταφέρω τὸν νοῦν μου εἰς τὴν πρὸ ἐνὸς χρόνου ἀξιοθρήνητον καὶ τρομερὰν τῆς πατρίδος στιγμὴν· τὸ νέφος βλέπω τοῦ δουλικοῦ σκότους ἐξαπλωμένον ἀπὸ τὰς ἄλλοτε λαμπρὰς καὶ τότε ζοφωμένας κορυφὰς τοῦ Μακρυνόρους, καὶ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας ἕως τὰ πέριξ τῆς Ἀττικῆς· τὸ νέφος τοῦτο ἐσκέπαζεν ὡς μαῦρος μανδύας τὸ νεκρικὸν κρεββάτι τῆς Ρούμελης· μακρὸν καὶ βαθὺ σκοτάδι ἐσύρετο κατόπι τοῦ νεκρικοῦ αὐτοῦ μανδύου καταπυκνωμένον, καὶ ἐφοβέριζε νὰ πέσῃ ὅλον καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Πελοποννήσου, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν εἶχεν ἀποσβολωμένην ἢ Αἰγυπτιακὴ ὁμίχλη.

Πάντῃ ἐναντίαν τῆς νεκρικῆς ἐκείνης σκηνῆς ἔχω σκηνὴν σήμερον πρὸ ὀφθαλμῶν μου. Φῶς ἐλευθερίας, φῶς δόξης βλέπω σήμερον χυμένον ἀπὸ τὰς κορυφὰς

τοῦ Μακρυνόρους καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας
 ἕως τὰ περίξ τῆς Ἀττικῆς· τὸ φῶς τοῦτο τῆς ἐλευθερίας
 καὶ δόξης ἐνυπῆρχεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ρουμελιωτῶν,
 ἀλλὰ δὲν ἐχύθη εἰς τὴν σκοτισμένην ἐκείνην γῆν
 παρὰ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς δεξιᾶς τοῦ Καραϊσκάκη. Αὐτὸς,
 διασκορπισμένα τὰ παλληκάρια τῆς Ρούμελης τῇδε
 κακεῖσε, ἐκδίκησιν πνέοντα καὶ αἷμα ἐχθρικὸν διψῶντα,
 διότι μολυσμὸς ὑποδουλώσεως δὲν ἐξαλείφεται παρὰ
 μὲ αἷμα, τὰ ἐσύναξε καὶ τὰ ὠδήγησε πάλιν εἰς τὸ στά-
 διον τῆς πολεμικῆς καρτερίας, γινόμενος ὁ ἴδιος αὐτὸς
 τὸ παράδειγμα, εἰς δεκάμηνον διάστημα, τῆς πολεμικῆς
 αὐτῆς καρτερίας. Παντοδαπὰς ἐλλείψεις ἔπασχε τὸ ὑπὸ
 τὴν ὁδηγίαν του στρατόπεδον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ποτὲ
 εἰς διάλυσίν του δὲν τὰς ἐπρότεινε, ποτὲ δὲν ἐγόγγυσε
 διὰ τὰς πολυειδεῖς του κακουχίας καὶ ταλαιπωρίας,
 ποτὲ δὲν ἐνέδοσεν εἰς ὅσους πειρασμοὺς διὰ τὴν θῆσιν
 εἰς τὴν ὅποιαν εὗρίσκετο ὑπέπεσε· σεμνυνόμενος δικαίως
 εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τῆς ἀρχηγίας, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ
 Κυβέρνησίς του τὸν ἐτίμησε, ποτὲ δὲν ἐνόμισεν ὅτι
 αὐτὸ μόνον ἤμποροῦσε νὰ τὸν λαμπρύνῃ· ἤξευρεν ὅτι
 τὰ ἔργα μόνον εἶναι ἡ λαμπρότης. Ὅθεν ἄξιός τοῦ ὑψη-

λοῦ αὐτοῦ ἀξιόματος ἐφαίνετο διὰ τῶν ἔργων του·
 ἄτρομος πάντοτε εἰς τοὺς πολέμους, ἄτρομώτερος πολὺ
 ἐφάνη καθ' ὃ διάστημα ἦτον ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὴν
 στερεὰν Ἑλλάδα στρατευμάτων. Τότε εἶχε ψωμί καὶ
 αὐτὸς, ὅταν εἶχαν καὶ οἱ ἀγαπητοὶ του Ἕλληνες· ἡ κλίνη
 του ἦτον κλίνη ἀπλοῦ στρατιώτου· πρωταγωνιστῆς
 ἐπαρρησιάζετο, καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἀγῶνος ὅλην τὴν
 ἀπέδιδεν εἰς ἄλλους· ἐνθουσιασμένος διὰ τὴν παλληκα-
 ρίαν, ὡς παλληκάρι καὶ ὁ ἴδιος, τὴν ἐτιμοῦσεν ὅπου
 τὴν ἔβλεπε, καὶ τὴν ἀντάμειβε πλουσιοπάροχα· τοὺς
 γνωστοὺς διὰ τὴν ἀνδρείαν τοὺς ἔκραζε κατ' ὄνομα,
 ὅταν ἐξεσπάθονεν ἐν καιρῷ μάχης, διὰ νὰ τὸν ἀκολου-
 θήσουν· ἔβγανε τὰ πιστόλιά του ἀπὸ τὸ ζωνάρι, καὶ
 μὲ αὐτὰ, εἰς ἀνταμοιβὴν παλληκαριᾶς, ἐστόλιζε τοῦ
 παλληκαριοῦ τὴν μέσσην· ἔλυε τὴν ζώνην του καὶ ἔδιδεν
 εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου καὶ τὸ ὕστερον νόμισμά
 του. Ἰδοὺ, Ἕλληνες, ὅσα χαρακτηρίζουν τὸν ἀξιον
 ἡδηγὸν στρατευμάτων, ἰδοὺ ὅσα λαμπρύνουν τὸ ὑψηλὸν
 ἀξίωμα τῆς ἀρχηγίας, ἰδοὺ ὅσα ἀπαθανατίζουν τὸν
 πολεμικόν, καὶ ἀποκαταστένουν τὸν στρατηγόν, πο-
 θητὸν εἰς τὸν στρατιώτην, σεβαστὸν εἰς ὅλον τὸ ἔθνος του,

καὶ φημισμένον εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Πῶς λοιπὸν ὅλοι νὰ μὴ κλαύσωμεν; πῶς νὰ παρηγορηθοῦμεν διὰ τὸν θάνατον τοιούτου ἀνδρὸς;

Τοιαύτη ἐστάθη ἡ διαγωγὴ τοῦ πατριώτου Καραϊσκάκη εἰς τὸ διάστημα τῆς δεκαμήνου ἀρχηγίας του· ἀλλ' ἡ τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς του, ἡ στιγμή, ἡ ὁποία ἀνακαλύπτει ὅλον τὸν ἄνθρωπον κρυπτόμενον πολλάκις ἐν ὧσιν ζῇ, τοῦ ἐπισφραγίζει τὴν ἀληθινὴν δόξαν, καὶ τοῦ στένει τρόπαιον ἀκόμη μονιμώτερον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ ἀξιότης του ἔστησεν εἰς Ἀράχοβαν. Ἀκούσατε στρατιωτικοὶ, ἀκούσατε πολῖται τῆς Ἑλλάδος, ἀκούσατε φιλελληνες καὶ φιλάρετοι Εὐρωπαῖαι τὰ τῆς τελευταίας στιγμῆς του.

Θανατηφόρα πληγωμένος ἐφέρθη εἰς τὸ πλοῖον (*) τοῦ μεγάλου Στολάρχου τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ λάβῃ τὴν δυνατὴν ἰατρικὴν περιποίησιν· γυμνασμένος ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς τὸ σπαθί καὶ τὸ τουφέκι, εἰδήμων τῆς φύσεως τῶν πληγῶν, ἐγνώρισε μόνος του ὅτι ἡ

(*) Τοιαῦται εἰδήσεις ἦσαν καθ' ἣν στιγμήν ἐξεφωνήθη ὁ λόγος.

βοήθεια τῆς ἱατρικῆς δὲν ἤθελεν ἰσχύσει, ὅτι ἡ μεγάλη περιποίησις τοῦ Στολάρχου δὲν ἤθελεν ὠφελήσει, καὶ ὅτι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἦτον ἐγγύς· μὲ πνεῦμα τότε ἀτάραχον, μὲ πρόσωπον γαληνόν, καὶ μὲ φωνὴν κατανυκτικὴν ὠμίλησε πρὸς τοὺς περιεστῶτας ὀπλαρχηγούς, παρόντων καὶ τοῦ μεγάλου Στολάρχου καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον·

« Μέγα βάρος μὲ ἐπεφόρτισεν ἡ πατρίς μου· μὲ
 » δέκα μηνῶν δεινούς ἀγῶνας ἐπλήρωσα τὸ χρέος
 » μου· δὲν μὲ ἔμενε παρὰ ἡ ζωὴ· ἰδοὺ θυσία τῆς
 » πατρίδος καὶ ἡ ζωὴ μου· εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν
 » ἐχρεωστοῦσα, εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν ἀποδίδω·
 » ἀποθνήσκω· οἱ στρατιῶταί μου ἄς τελειώσουν τὸ
 » ἔργον μου, ἄς μοῦ ἐλευθερώσουν τὰς Ἀθήνας. »
 Αὐτὰ εἶπε καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ
 πλάστου του. Τίνος καρδία δὲν κατανύγεται εἰς τοιοῦτον
 ἄκουσμα; πῶς νὰ μὴ κλαύσωμεν ὅλοι; πῶς νὰ παρη-
 γορηθοῦμεν διὰ τὸν θάνατον ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀποθνή-
 σκει, καὶ τὸ ὄνομα τῆς γλυκυτάτης πατρίδος ἀκόμη τὸ
 τραυλίζουν τὰ νεκρωμένα χεῖλη του;

Ἀλλὰ εἰς ἄνδρας ἀποθνήσκοντας διὰ τὴν πατρίδα

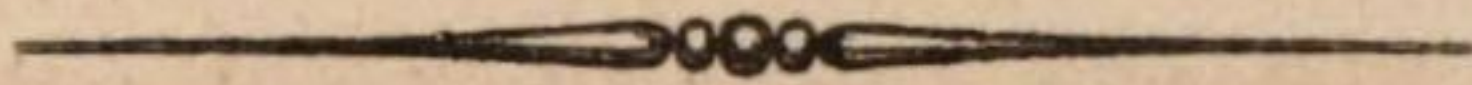
εἶναι πολλὰ δεκτότεραι ἀπὸ τοὺς κλαυθμοὺς αἱ πράξεις
 ὑπὲρ πατρίδος διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἐθυσιάσθησαν, καὶ
 τῆς ὁποίας καὶ ξεψυχοῦντες εἶχαν εἰς τὸ στόμα τὸ ἅγιον
 ὄνομα· ναί· αἱ πράξεις αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐδόξασαν ζῶντας,
 αὐταὶ καὶ μετὰ θάνατον τοὺς εὐχαριστοῦν πραττόμεναι,
 κατὰ μίμησίν των· αὐταὶ ἀναβαίνουν ὡς θυμίαμα εἰς
 τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν, ὅπου, φοροῦντες οἱ ἀοίδιμοι αὐτοὶ
 ἄνδρες τῆς ἀρετῆς τοὺς στεφάνους, κάθονται ἀκτινοβο-
 λοῦντες πλησίον τοῦ θρόνου τῆς Θείας Μεγαλειότητος.

Στρατιῶται τῆς πατρίδος οἱ κατὰ τὸ στρατόπεδον τῆς
 Ἀττικῆς εὐρησκόμενοι! στρατιῶται, τοὺς ὁποίους ὁ Κα-
 ραϊσκάκης ὠδήγησε τόσαις καὶ τόσαις φοραῖς εἰς τὴν
 δόξαν, ἐνθυμηθῆτε ὅτι δὲν ἐτρέχατε δι' ἄλλο μαζὴ
 του τόσον ἄφοβοι εἰς τοὺς κινδύνους, δὲν ἐχορτάσατε
 τὰ σπαθία σας μὲ τὰς σάρκας τῶν ἐχθρῶν εἰς Ἀράχοβαν
 καὶ Βελίτζαν, δὲν τοὺς ἀποδιώξατε αἰσchrῶς ἀπὸ
 Δίστομον καὶ Σάλωνα, παρὰ διὰ νὰ ἐλευθερώσετε τὴν
 ὑποδουλωμένην γῆν σας ἀπὸ τοὺς τυράννους σας·
 κάθε κίνημά σας εἰς ἐλευθέρωσιν τῆς Ρούμελης, ἐλέγετε
 μόνοι σας, εἶναι ὀλισθηρὸν, κάθε νίκη ἀκαρποφόρητος,
 ἂν δὲν ἀρπάσετε ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων τὴν ἰ-

εράν τῶν Ἀθηνῶν πόλιν. Αὐτὸ φωνάζοντες οἱ ἴδιοι ἐπαρ-
 ῥησιάζατε τὰ στήθη σας ἔμπροσθεν αὐτῆς τῆς πόλεως ,
 προωρισμένης ἴσως ἀπὸ τὴν Θείαν Πρόνοιαν διὰ νὰ γενῇ
 ἡ πρωτεύουσα τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος· εἰς πολ-
 λὰς καὶ δεινὰς περιπλοκάς μὲ τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς ἐμ-
 πλέχθητε· πεῖναν , γύμνωσιν , παγετοὺς ἐκαταφρονήσατε·
 πληγὴ ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν ἔγινε τὸ σῶμά σας , μόνον
 καὶ μόνον διὰ νὰ στεφανώσετε τὰ ὑπέρλαμπρα ἔργα
 σας μὲ τῶν Ἀθηνῶν τὴν διάσωσιν· ὁ ἀτρόμητος ἀρχη-
 γός σας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως μαχόμενος ἀπέθανε ,
 καὶ εἰς τὰ χῶματα τῆς ἰδίας αὐτῆς πόλεως ἔχυσε τὸ
 αἷμά του. Στρατιῶται παρόντες , καὶ ἀπόντες ! ἀκόμη
 τὸ αἷμά του ἀχνίζει· χθὲς ἡ γῆ ἐπαράλαβε τὸ σῶμά του ,
 σήμερον περιμένει ἀπὸ σᾶς τὰς ἐπιταφίους τιμάς του ,
 ἀπὸ σᾶς τὰς περιμένει , πλὴν , τὰς περιμένει ὡς στρατιώ-
 τῆς ἀπὸ στρατιώτας , ὡς ἀποθανόν ὑπὲρ τῆς πολέως
 τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ μαχομένους ἀποφασιστικῶς ὑπὲρ
 Ἀθηνῶν. Στρατιῶται ! ἡ ἡχὴ τῶν ὑστερινῶν λόγων τοῦ
 ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη περιφέρεται ἀκόμη εἰς τὰς ἀκοάς
 μας. « Τελειώσατε , Συστρατιῶται , λέγει ὁ
 ἀρχηγός σας τὸ ἔργον μου , ἐλευθερώσατέ μου

τὰς Ἀθήνας, τὰς Ἀθήνας ἐλευθερώσατέ μου».
 Στρατιῶται! αὕτη εἶναι ἡ διαθήκη του, σεῖς εἴσθε οἱ
 ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης του, αὕτη εἶναι γραμμένη με
 τὸ χυθὲν ὑπὲρ πατρίδος αἱμά του, καὶ τὸ αἱμά του
 ἀνόμῃ ἀχνίζει, καὶ τὸ σῶμά του χθὲς ὁ τάφος τὸ ἐπα-
 ράλαβε· τιμήσατε, στρατιῶται καθ' ὃν τρόπον ὁ ἴδιος
 σᾶς ἐπαράγγειλε, τὴν μνήμην του· αὐτὸς ἀπέθανεν,
 ἀλλὰ τὸ παράδειγμά του ζῇ· ἀλλὰ τί λέγω τὸ παρά-
 δειγμά του ζῇ; αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ἀοράτως μαζή σας,
 ἀλλὰ ὅχι πλέον πενιχρά, καταξесχισμένα καὶ δυσώδη
 ἐνδυμένος, ὅχι πλέον αὐχμηρὸς, ὡς ἔξουσε μαζή σας,
 αὐτὸς σᾶς παρρησιάζεται ἐνδυμένος τὸ χρυσαῦφαντον
 φόρεμα τῆς δόξης, τὸ φόρεμα, τὸ ὁποῖον ἐνδύει τὸν
 στρατιώτην εἰς τὸ στάδιον τῆς μάχης ὁ ὑπὲρ πατρίδος
 θάνατος, αὐτὸς, Ἕλληνες, αὐτὸς, καθ' ἣν στιγμὴν ξεσ-
 παθωμένοι κτυπήσετε τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηνῶν, θέλει σᾶς
 παρρησιασθῇ τότε ὡς ὁ ἰσχυρὸς ἄγγελος τῆς Ἀποκαλύ-
 ψεως, καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλη-
 μένος νεφέλην, καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐ-
 τοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ
 οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· ναί, τοιοῦτος θὰ

σᾶς παρρησιασθῇ, ἐπειδὴ τόση λαμπρότης περιχύνεται
μετὰ θάνατον εἰς ὅποιον ἤθελεν ἀποθάνει ὑπὲρ πατρίδος·
αὐτὸν θέλετε ἀκούσει ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπαναλαμ-
βάνοντα μεγάλη φωνῇ, ὅ,τι καὶ ἐν ᾧ ἀνέβαινεν εἰς τοὺς
οὐρανοὺς, ἔλεγε· Συστρατιῶται τελειώσατε τὸ
ἔργον μου, ἐλευθερώσατέ μου τὰς Ἀθήνας,
τὰς Ἀθήνας ἐλευθερώσατέ μου...

2010A

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς τὴν 17 Οκτωβρίου τοῦ 1827 ἐν Αἰγίνῃ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπανηγυρίζετο ἡ κατὰ τὴν 8 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐν Νεοκάστρῳ ναυμαχία μεταξὺ τῶν Τουρκοαιγυπτιακῶν καὶ τῶν Συμμαχικῶν τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων Στόλων.

Ἄφοῦ τὸ πολυαιώνιον σκότος τῆς δουλείας ἐξέγραψεν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς τῶν ἐθνῶν τὴν βασιλίσσαν ὅλων τῶν γενεῶν, τὴν γενεὰν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἐξάλειψεν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ζώντων ὡς καὶ αὐτὰ τὰ σεβαστὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς καὶ ἄφησεν ὡς γνωρίσματα τῶν τόπων τὰ στίγματα τῆς τρισβαρβάρου ὀνοματοθεσίας, ἐπαρρήσιασε τὴν ἀλυσσοδεμένην αὐτὴν γενεὰν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κόσμου εἰς ὄνειδος ὅλων καὶ ἐμπαιγμόν· ὡς καὶ αὐτὴ τῶν μεγαλείων τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἡ μνήμη, ἡ ὁποία ὡς ἀνέσπερον σέλας ὠδηγοῦσε τὸν μεταξὺ τοῦ σκότους τῆς παρούσης γενεᾶς πλανώμενον παρατηρητὴν εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς ἀτελευτήτου τῆς ἀρχαιότητος δόξης, ὡς καὶ αὐτὴ, λέγω, ἡ μνήμη ἀντὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἔλεος καὶ τὴν συμπάθειαν, ἐκατάκρι-

νεν ἀκόμη περισσότερον, καὶ ὅλως διόλου παρέδιδεν εἰς
 τὸ ὄνειδος καὶ τὸν ἐμπαιγμὸν τῶν ἐθνῶν τοὺς δυστυχεῖς
 Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους καὶ ἡ ἀνωτέρα τῆς ἀνθρωπίνης
 δυνάμεως τύχη ἐστέρησε τὴν πατρικὴν κληρονομίαν τῆς
 εὐδαιμονίας καὶ δόξης, καὶ ὁ σιδηροῦς δεσποτισμὸς ἔπα-
 σκενὰ ἐξομοιώσῃ μὲ τὸ Κτῆνος· ἐλογίσθησαν τῶντι οἱ
 Ἕλληνες εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὸν προφήτην, ὡς
 ἀγγεῖα ὀστράκινα, ἔργα χειρῶν κεραμέως·
 ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν,
 οὐκ ἐπέγνώσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις· ἐπάγη
 θέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν, ἐξηράν-
 θησαν, ἐγεννήθησαν ὥσπερ ξύλον· κατάντη-
 σεν ὁ ἄθλιος Ἕλλην ὁ ἄνθρωπος τῆς εὐαγγελικῆς παρα-
 βολῆς, ὁ ὁποῖος καταβαίνων ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ
 ἔπεσεν εἰς ληστὰς, ἐγυμνώθη, ἐπληγώθη, ἔμεινεν εἰς
 τὸν ὁρόμον ἡμιθανὴς, τὸν ἐγκατάλειψε καὶ ὁ Ἱερεὺς ὅπου
 τὸν ἀπάντησε, τὸν ἐγκατάλειψε καὶ ὁ Λεβίτης ὅπου ἦλθε
 καὶ τὸν εἶδε· καταφυγὴν ὁ δυστυχὴς Ἕλλην πούποτε δὲν
 εἶχε, καὶ μίαν ἱάσιν δὲν εὗρησκεν εἰς τὰς πληγὰς του·
 παντοῦ ἄλλου τὰ χερίά του καὶ τὰ χεῖλη του ἀλυσοδο-
 μένα, ἐλύοντο κάποτε ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὰ δεσμὰ ἐπι-

σήμεως· μάλιστα καθ' ἣν ὥραν ἀνοίγεν ὁ ἐκκλησιαστικὸς χρόνος, κατ' αὐτὴν, λέγω, τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰνδίκτου, ἔμβαινεν εἰς τὸν ναὸν φαιδρὸς καὶ πανηγυρίζων ὁ Ἕλλην, ἐλάμβανε τὴν λύραν τοῦ πνεύματος, καὶ προοιμιάζων τοὺς ἐτησίους ὕμνους τοῦ ἔψαλλε μεγαλοφώνως.

« Ὡς τῶν Ἑβραίων τὰ κῶλα ἐν τῇ ἐρήμῳ ποτὲ ἀπ-
 » εἰθησάντων ὄντως σοὶ τῷ πάντων δεσπότη ἀξίως
 » κατεστρώθη, οὕτω καὶ νῦν τὰ ὅσα δια-
 » σκόρπισον τῶν δυσσεβῶν καὶ ἀπίστων
 » Ἀγαρινῶν ψαλμικῶς παρὰ τὸν ἄδην, Χριστέ. »

Τοιουτοτρόπως ἐπαρηγοροῦσε τὰς θλίψεις τοῦ αὐτοῦ τὸ ἔλαιον ἔχυνεν εἰς τὰς ἐλεεινὰς πληγὰς τοῦ ἐγκατάλειψε, καθὼς εἶπα, καὶ ὁ Ἱερεὺς, τὸν ἐγκατάλειψε καὶ ὁ Λεβίτης.

Ποτὲ ἡ πολιτικὴ τοῦ κόσμου δὲν ἔπαθε τόσας μεταβολὰς ὅσας ἔπαθεν εἰς τοὺς τελευταίους τούτους καιροὺς· ἐκατασφάφησαν τὰ ἀπ' αἰώνων εἰς Εὐρώπην καθεστῶτα· ἐλύθησαν δεσμοὶ τῆς κοινωνίας· δημοκρατίαι ἐμετάπεσαν εἰς μοναρχίας, καὶ μοναρχίαι εἰς δημοκρατίας· κράτη τὰ ὅποια ἐτρόμαξε καὶ γῆ καὶ θάλασσα ἐξ ὁλοκλήρου καταργήθησαν· ἔθνη νέα ἀνεγέρθησαν· πολυαιώνιοι βα-

σιλικαὶ γενεαὶ ἔπεσαν ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τοὺς θρόνους των
 πτῶμα ἐξαίσιον· ἀγενεῖς καὶ ἰδιῶται ἔδραξαν τὰ συντριμ-
 μένα σκῆπτρά των· ὅλον σχεδὸν τὸ πρόσωπον τῆς Εὐ-
 ρώπης ἀλλοιώθη· μόνος ὁ θρόνος ἐκεῖνος, ὑποπόδιον
 τοῦ ὁποίου ἔτυχε νὰ πέσῃ ὁ Ἕλλην, ἀβλαβὴς καὶ ἀκλό-
 νητος ἐδιαφυλάχθη εἰς τὸ μέσον τῶν ἐξαισίων τούτων
 μεταβολῶν, ἂν καὶ εἶχε πηλίνους τοὺς πόδας του· ὥστε
 ὁ Ἕλλην πάντοτε εἰς τὰ δεσμὰ, πάντοτε εἰς τὰς θλίψεις·
 κἀνεῖς δὲν ἐσέβετο εἰς αὐτὸν τὰς σκιάς τῶν ἀθανάτων
 προπατόρων του διὰ νὰ τὸν δώσῃ χεῖρα βοηθείας· κἀνεῖς
 δὲν συνέπασχε μὲ τὴν ἀνάξια πάσχουσαν εἰς τὴν Ἑλ-
 λάδα ἀνθρωπότητα· κἀνεῖς δὲν ἐνθυμεῖτο ὅτι ὁ Ἕλλην
 ἦτον καὶ αὐτὸς χριστιανός· τὸν ἐγκατάλειψε καὶ ὁ Ἱερεὺς,
 τὸν ἐγκατάλειψε καὶ ὁ Λεβίτης· ἡ φωνὴ μόνη τῆς πίστεως
 καταβαίνουσα ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ ἤχοῦσε γλυκὰ
 εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ τὸν ἔφερε τὰ εὐαγγέλια τοῦ
 μελλοντος, καὶ μόνος ὁ θεόπεμπτος ἐκεῖνος τῆς πίστεως
 ἦχος ἀποκατάσταινε φορητὸν τὸν τραχὺν ἦχον τῶν ἀλύ-
 σων του· τῶνόντι, ὅταν προσευχόμενος ὁ πιστὸς Ἕλλην
 ἔψαλλεν εἰς τὸν ἐσπερινὸν « Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά
 σοι κύριε, κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς

μου » ἤκουεν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του τὰ θεό-
 πνευστα τοῦτα λόγια. « Μὴ φοβοῦ ὁ παῖς μου,
 ἐγὼ ἐπιβλέψω ἐπὶ τὸν ὀνειδισμόν σου, ἐγὼ
 ἀντιλήψομαί σου, ἐγὼ λυτρώσω σε ἐκ χειρὸς
 ἀλλοτρίας τῇ κραταιᾷ μου χειρὶ, καὶ τῷ
 βραχίονί μου τῷ ὑψηλῷ. »

Ἦλθε τέλος πάντων τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καθ'
 ὃν ἔνευσεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀδυνάτου Ἑλλήνος
 νὰ ἀποτινάξῃ, ἀγωνιζόμενος, τὸν ὀνειδισμόν του· χωρὶς
 χαλκίνην περικεφαλαίαν, χωρὶς μανδύαν καὶ ῥομφαίαν
 καταβαίνει εἰς τὴν πάλην, καὶ παρρησιάζεται ὡς τὸ παι-
 δίον τοῦ Ἰεσαὶ ἔμπροσθεν εἰς τὸν γίγαντα Γολιάθ· χαλ-
 κοσκέπαστος ὅλος ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ὀνύχων ὁ ἀντίπαλός
 του Ἀγαρινὸς τὸν ἐπροσκαλοῦσε νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ
 δώσῃ τὰ κρέατά του εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἰς
 τὰ κτήνη τῆς γῆς· ὁ Ἕλλη, ὡς τὸ παιδάριον ὁ Δαβὶδ,
 δὲν ἐτρόμαξεν εἰς τὴν καταπληκτικὴν αὐτὴν τοῦ ἀντιπά-
 λου του θέαν, οὔτ' ἐδειλίασεν εἰς τοὺς ἐξολοθρευτικούς
 του λόγους· πιστὸς εἰς τὸν θεόν του, ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη
 τῆς καρδίας του τὴν φωνὴν ὅπου ἤκουσε καὶ ὁ Δαβὶδ
 λέγουσαν, πορεύου, καὶ ὁ Κύριος ἔσται μετὰ

σοῦ· ἦλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ πλήρης πίστεως καὶ δυνά-
 μεως, « σὺ ἔρχεσαι, εἶπεν εἰς τὸν ἀντίπαλόν του,
 » ὑπερήφανε ἀλλόφυλε, ἐναντίον μου μὲ ῥομφαίαν, μὲ
 » δόρυ καὶ μὲ ἀσπίδα, καὶ ἐγὼ τρέχω ἐναντίον σου
 » ἐν ὀνόματι κυρίου Σαβαώθ· μάθε ὅτι εἰς τὴν φοῦκτάν
 » μου θὰ σὲ παραδώσει σήμερον ὁ Κύριος, ἐγὼ θὰ σὲ
 » σκοτώσω, ἐγὼ θὰ σοῦ κόψω τὴν κεφαλὴν, θὰ δώσω
 » τὰ ἀπομεινάρια σου καὶ τὰ ἀπομεινάρια τοῦ στρατο-
 » πέδου σου τὴν σήμερον εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
 » καὶ εἰς τὰ θηρία τῆς γῆς· ὅλη ἡ γῆ θὰ γνωρίσει εἰς
 » τοῦτόν μας τὸν ἄνισον ἀγῶνα τοῦ Ἐσταυρωμένου μου
 » τὴν δύναμιν, καὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ μάθει, ὅτι χω-
 » ρὶς ῥομφαίαν καὶ χωρὶς δόρυ μὲ ἔσωσεν ὁ ἔσταυρω-
 » μένος μου Κύριος, ἐπειδὴ ὁ πόλεμός μου εἶναι πόλε-
 » μος Κυρίου. »

Τόσον μεγάλας ἐλπίδας συνέλαβεν ὁ Ἕλλην, καὶ τό-
 ση ἦτον ἡ πρὸς τὸ ὑψιστον πεποίθησίς του! αἱ ἐλπίδες
 του ὅσον μεγάλαι καὶ ἂν ἦσαν, δὲν ἐψεύσθησαν διόλου ὡς
 στερεωμέναι εἰς τὴν πέτραν τῆς πίστεώς του.

Ἀπαρνηθεὶς τὸν ἑαυτόν του ἐσήκωσεν εἰς τοὺς ὠμους
 του τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου, καὶ, εἰς ἑκκληξιν ὅλων τῶν

ἔθνων καὶ μνημόσυνον ὅλων τῶν αἰώνων, τὸν ἔστησε
 μὲ τὰ ἀδύνατά του χέρια εἰς τὰς κορυφὰς τῶν Μιναρέ-
 θων τοὺς ὁποίους ἀσεβὲς χέρι ἐστήλωσεν εἰς τῆς Χριστοῦ
 ἐκκλησίας τὰ ἐρείπια· ὑπερεδόξασε τὸ ὄνομά του κατὰ
 τὰς μάχας τοῦ Βαλτετζιοῦ, τῆς Τριπολιτζᾶς, τῶν Δερ-
 βенаκιῶν, τοῦ Ναυπλίου, τοῦ Μακρυνόρους, τῶν
 Βασιλικῶν, τῆς Ἀμπλαννης, τοῦ Καρπενησίου. Ἡ καρ-
 τεροψυχία του ἀποθέωσε τὸ Μεσολόγγι, τὴν ἐποχὴν τοῦ
 ὁποίου ὁ ΙΘ αἰὼν, τὸν ὁποῖον τίποτε δὲν ἤμπορεῖ νὰ
 ἐξιππάσῃ, ἐχάραξεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἡμιθέων τοῦ
 παλαιοῦ κόσμου· εἶδεν ὁ κόσμος εἰς τὸ ἑπταετὲς τοῦτο
 διάστημα ὅ, τι δὲν ἀνέγνωσεν ἄλλοτε εἰς τὴν ἱστορίαν·
 εἶδε καταπληκτικὰ καὶ πολυάριθμα ξύλινα φρούρια τοῦ
 δεσποτισμοῦ ὑπερήφανα νὰ καταπατοῦν καὶ τοὺς ἀγρίους
 ἀνέμους καὶ τὴν πολυκύμαντον θάλασσαν, καὶ φορτω-
 μένα βαρείας ἀλύσους χαλκευμένας διὰ τὸν ἀπειθῆ
 λαιμὸν τοῦ Ἑλλήνος, νὰ ἐκπλέουν πολλάκις τὸν Ἑλλήσ-
 ποντον, καὶ νὰ φαίνεται ὅτι συμπλέει μὲ αὐτὰ καὶ ἡ
 νίκη παρακολουθουμένη ἀπὸ τὸν ὄλεθρον, καὶ ἔξαφνα
 ὀλίγα ἀσήμαντα σκαφίδια σταυροφόρα νὰ παρρησιάζων-
 ται ὡς κώνωπες πρὸς λέοντας, καὶ ἄλλα νὰ τὰ τρέπουν

εἰς φυγὴν κατησχυμένα, καὶ ἄλλα γινόμενα φλόγες νὰ τὰ πνίγουν εἰς τὰ ρεύματα τῆς μικρᾶς φλογός των, καὶ αἱ βρονταὶ, καὶ αἱ ἀστραπαὶ, καὶ οἱ καπνοὶ, καὶ τὰ θαλασσοσκορπισμένα πτώματα καὶ ἀπομεινάρια τῶν φλογιζομένων αὐτῶν τρομακτικῶν φρουρίων, διεσπαρμένα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας, νὰ λέγουν ὡς πολύφθογοι σάλπιγγες τὸν ἄφευκτον καὶ ταχὺν συντριμμὸν τοῦ σαθρωμένου τῶν Ὀσμανλίδων πολιτικοῦ κολοσσοῦ.

Εἶδε τότε ὁ ἐξευγενισμένος ἄνθρωπος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὅτι παράγεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἓνας νέος κόσμος· ἤκουσεν ὁ Θεοσεβὴς Χριστιανὸς τῶν δύο ἡμισφαιρίων εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του ὅτι ὁ ἐν Τριάδι Θεὸς δοξολογεῖται μεγάλη φωνῇ εἰς τοὺς δρόμους καὶ τὰς ἀγορὰς τοῦ Ναυπλίου, ὅτι κώδωνες ἱεροὶ κρεμῶνται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν Μιναρέδων, ὅτι τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὑψόνεται περίβλεπτον εἰς τὰ τεῖχη τοῦ Παλαμηδίου· μανθάνουν οἱ φιλόανθρωποι ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἑλλάδος λύεται ἀπὸ τὰ ἀπάνθρωπα δεσμά του, καὶ εὐθὺς βήματα, ἄμβονες, θέατρα, καθέδραι, ὅλα χαιρετοῦν τὴν νέαν δημιουργίαν· ὅλα ἐορτάζουν τὴν ἀνύψωσιν τοῦ σημείου ὅπου ἔνωσε τὴν

γῆν μὲ τὸν οὐρανὸν · ὅλα χαιρετοῦν τὴν ἐπάνοδον τοῦ
 ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀνθρωπότητα· βιβλιοθῆκαι ὁλόκληροι
 γράφονται ὑπὲρ τοῦ Ἑλλήνος· αἱ ἐφημερίδες ὅλου τοῦ
 κόσμου γίνονται ἐφημερίδες τῆς Ἑλλάδος· ἡ κοινὴ δοξα-
 σία ἐξοπλίζει τὸν Ἕλληνα μὲ τὴν ἀκαταμάχητόν της
 πανοπλίαν, καὶ κατασυντρίβει ὅσα βέλη ἐπιχειρίζεται νὰ
 ῥίψῃ ἐναντίον του ὁ χριστιανόσχημος Ἰσλαμισμός· ἐ-
 φρύαξεν ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ἑλλήνος βλέπων τὸν φιλελλη-
 νισμόν ἀφόδως νὰ προκύπτῃ ἀπὸ τὰ παλάτια τῶν μεγα-
 στάνων τῆς Εὐρώπης, καὶ ὅλος λαμπρότητα ἡγεμονικῆς
 εὐνοίας ἐνδυμένος, νὰ ἐμβαίνει φαιδρὸς καὶ πλήρης ἐλ-
 πίδων καὶ εἰς αὐτὴν τοῦ γεωργοῦ τὴν καλύβαν· ἐφρύαξεν
 ὅταν ἔμαθεν ὅτι παντοῦ συνιστῶνται ἐταιρεῖαι ὑπὲρ τῶν
 Ἑλλήνων συγκροτούμεναι ἀπὸ μέλη μεταξὺ τῶν ἐνδοξο-
 τέρων ἀνδρῶν κάθε ἔθνους· ὅτι αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἑλβετίας,
 Ἀγγλίας, Γερμανίας, Γαλλίας, Ολλάνδας, Ἀμερικῆς,
 πάσης ἐπισκοπῆς Χριστιανῶν, θέονται μεγαλοφώνως
 ὑπὲρ ἐνισχύσεως, κράτους, νίκης τῶν ὑπὲρ πίστεως ἀγω-
 νιζομένων Ἑλλήνων· ὅτι γυναῖκες τῆς πρώτης τάξεως
 περιφέρονται εἰς πόλεις καὶ χωρία ὑπὲρ Ἑλλήνων· ὅτι ὁ
 πτωχὸς ἐργάτης ἐπιστρέφων τὸ ἐσπέρας ἀπὸ τὸ ἔργον του,

μοιράζει τὸ ἡμερομίσθιον του μεταξὺ τῶν πεινῶντων τέκνων του καὶ τοῦ μαχομένου Ἑλληνοσ· ὅτι, τέλος πάντων, (πρᾶγμα ὅσον δυσπίστευτον, τόσον ἀληθές,) καὶ τὰ τέκνα τῶν σταυρωτῶν τοῦ Κυρίου μας, καὶ αὐτὰ λαμβάνουν οἶκτον εἰς τὰ θεινὰ τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον, καὶ ἐξοπλίζουν καὶ αὐτὰ τὸ χέρι των κατὰ τοῦ τυράννου των. . .

Τοιουτοτρόπως ἔτρεχεν ἡ φιланθρωπία καὶ ὁ φιλελληνισμὸς ἀπὸ καρδίαν εἰς καρδίαν καὶ ἐνίσχυναν τὸν ἀγωνιζόμενον Ἕλληνα.

Ἀλλ' ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον ἡ καρτερία τοῦ Ἑλληνοσ, ὅσον διάπυρος καὶ ἂν ἦτον ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ φιλέλληνοσ, ἡ Ἑλλάς τρέχουσα τὸν αἵματοσταγῇ τοῦτον καὶ ἐξολοθρευτικὸν ἀγῶνα, εἶχεν ἀφευκτον χρείαν, εἰς κατόρθωσιν τῶν μεγάλων σκοπῶν της, ἰσχυροτέρας ὑπερασπίσεωσ· εἶχε χρείαν τῆς ἐπισκέψεωσ ἐκείνων εἰς τὰ χέρια τῶν ὁποίων ὁ Κύριος τῶν κυρίων ἔθεσε τὰς τύχας τοῦ κόσμου, καὶ χρείαν μάλιστα ταχεῖαν διὰ τὰς συμπεσούσας περιστάσεις. Ἐξ αἰτίας τοῦ καταστρεπτικοῦ τούτου καὶ παμφάγου πολέμου συνωμοιώθησαν μετὺς ἀγροῦσ αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς πολεμούσης

Ἑλλάδος, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς ὅσον πολυενδόξου, τόσον καὶ πολυδακρύτου Ρούμελης, ἡ ὁποία περιμένει σήμερον καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοὺς δικαίους κριτὰς τὴν ἄνεσιν τῶν δεινῶν της καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν τρομακτικῶν θυσιῶν της· χέρσος καὶ ἄκανθα ὅλη ἡ γῆ της· χῶραι καὶ χωρία της, τὰ σκοτεινὰ ἄντρα, αἱ σχισμαὶ τῶν πετρῶν, αἱ τρωγλαὶ τῆς γῆς, καὶ οἱ φάραγκες τῶν ὀρέων· ἀπορία παντοῦ στενὴ, καὶ σκότος, καὶ θλίψις. Εἰς τοιαύτην ἐρημώσεως θέαν δὲν ἤμπορεῖ ὅποιος ἔχει ἀνθρώπινα σπλάγχνα παρὰ νὰ θρηνήσῃ ὡς ὁ Ἰερεμίας λέγων.

« Τίς δώσει κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ ὀφθαλμοῖς
 » μου πηγὴν δακρύων, καὶ κλαύσομαι τὸν
 » λαὸν τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός! »

Ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος τὰ βλέμματα τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων ἐπροσηλώθησαν ὅλως δι' ὅλου εἰς τὸ μέγα τοῦτο δράμα, καὶ ἀτενῶς ἐθεωροῦσαν τὰς σκηναὺς, ὅσαι μετὰ χιλιάδας χρόνων ἐπαρρησιάζοντο εἰς τῆς κλασικῆς γῆς τὸ παράδοξον τοῦτο θέατρον· ἐδίσταζαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ ἀγῶνος· παρόμοια μὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα συμβάντα εἶχαν συγχρόνως ὑπ' ὄψιν· ἂν καὶ ἄλλης αὐτὰ φύσεως καὶ πολλὰ

διαφορετικοῦ χαρακτήρος, ὅμως συμπτώσεις καιρῶν καὶ περιστάσεων συγχέουσιν τὰς φύσεις καὶ τοὺς χαρακτήρας τῶν ἐπαναστάσεων, παρεμόρφοναν καὶ τοὺς σκοποὺς, παρεξηγοῦσαν καὶ τὰ αἷτια. Ὁ Ἕλλην ὄλος πληγὰς, ὄλος δάκρυα, καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑσταιρωμένου εἰς τὰ στόμα καὶ τὴν αἰμοστογῇ ρομφαίαν εἰς τὴν δεξιάν, συνωθεύετο ἀπὸ ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον εἰς τὰς ὑψηλὰς αὐλὰς, καὶ ἐπακουμβισμένος εἰς τὸν στιβαρὸν βραχίονα τοῦ μεγάλου Ἄνδρος (*) ὁ ὅποιος ἐσύντριψε τὰ ἱερὰ δεσμὰ ὅπου ἀλυσόθεναν τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος ἐκάλεσε πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ εἶναι ἓνα νέον κόσμον, ὁ ὅποιος καθήμενος ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς ἐφαίνετο ὅτι ἔλεγεν εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφοτισμένους « ἐγὼ ἀνα- » παύσω ὑμᾶς » εἰς αὐτὸν λέγω τὸν στιβαρὸν βραχίονα ἐπακουμβισμένος ὁ Ἕλλην ἔτρεχεν εἰς τὰ ταμεῖα τῆς ἡγεμονικῆς συμπαθείας, καὶ ἐλεεινολογούμενος ἔλεγεν· « ἀνοίξατέ μου τὴν θύραν τῆς δικαιοσύνης

(*) Ὑπουργοῦντος τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Κάννιγκ, ἀνεγνωρίσθη ἡ αὐτονομία τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς καὶ ὑπεγράφη καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας Συνθήκη.

» καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας· εἶμαι καὶ ἐγὼ ἄνθρωπος·
 » εἶμαι καὶ ἐγὼ Χριστιανὸς· ἐκεῖνοι ὅποῦ ἐγέννησαν
 » ἐμὲ, ἐγέννησαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν· ἡ γλῶσσά μου
 » ἐκήρυξε τὸ βιβλίον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς χάρι-
 » τος. Μὴ σᾶς παροργίσῃ ἐναντίον μου ἡ αἵμοσταγῆς
 » ῥομφαία τὴν ὁποίαν βλέπετε ὅτι κρατῶ εἰς τὴν δε-
 » ξιάν μου. Τί νὰ κάμω; ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυ-
 » χή μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ἄδῃ ἤγγισε· ἔδρα-
 » ξα εἰς τὸ χέρι μου τὸ ἐξολοθρευτικὸν τοῦτο σπαθί,
 » ἐπειδὴ προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαι-
 » νόντων εἰς λάκκον, ἐπειδὴ ἐγεννήθην ἀβοή-
 » θητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος, ἐπειδὴ ἐκα-
 » κώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα... »

Κατενύγοντο εἰς τούτους τοὺς ἐλεεινοὺς τοῦ Ἑλληνος λό-
 γους αἱ εὐσυμπάθητοι καρδίαι τῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ
 ἀνάγκη ἦτον νὰ σταθῇ ἀκόμη ὁ δυστυχὴς Ἕλλην ἐκτὸς
 τοῦ ναοῦ τῆς ἡγεμονικῆς συμπαθείας. Θεωρούμενος κατὰ
 τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνός του ὡς βέβηλος εἶχεν χρεῖαν πρῶ-
 τον καθαγνισμῶν· ἀλλ' ἐν ᾧ καθαγνίζετο ἀναγεννώμενος
 εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ αἵματός του καὶ τῶν δακρύων του, καὶ
 δίδων τὰς πλεόν ψηλαφητὰς ἀποδείξεις τῆς ἀγνότητος

καὶ ἀγιότητος τοῦ ἀγῶνός του, αἱ κραταιαὶ Δυνάμεις ἐβού-
 λούντο τὴν σωτηρίαν του· φιλανθρωπία καὶ φιλοχριστια-
 νισμός, καθήκοντα τῶν ὑπ' αὐτάς λαῶν καὶ συμφέροντα
 πολιτικῆς ὑψηλοτέρας ἀπὸ τὴν τετριμμένην, προώδυσαν
 εἰς τὰς βουλὰς τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων· Ἡ πίστις
 καὶ ἡ πατρίς, ἀχώριστοι ὡς ἀδελφαὶ, καὶ ἐνδυμέναι τὸ φῶς
 τῆς ἐλευθερίας, ἀπεσπάσθησαν διὰ παντός, κατὰ τὴν
 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου), διὰ τῶν κραταιῶν Βασιλέων, ὡς
 τέκνα τοῦ φωτός, ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ σκότους. Ἀλλὰ δὲν
 ἔφθανε τοῦτο, χρεῖα ἦτον ὡς ἀχώρισται ἀδελφαὶ καὶ νὰ
 παραπεμφθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ πομπῆς καὶ δυνά-
 μεως διὰ νὰ μένουν διὰ παντός ἄτρωτοι ἀπὸ τὰ βέλη
 τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς βαρβαρότητος· χρεῖα ἦτον τὸ
 βιβλίον τοῦ νόμου γραμμένον ἀπὸ τοὺς ἰδίους Ἑλλη-
 νας, καὶ καθιερωμένον ἀπὸ τὴν Συνθήκην, νὰ ἀσφα-
 λισθῇ ὑπὸ τὴν κραταιὰν τῶν Δυνάμεων αἰγίδα, διὰ νὰ
 διαμείνῃ ἀνεπηρέαστον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ὑπερτάτης
 ἀρχῆς τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος.

Δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τιμήσῃ ὅσον πρέπει τὴν ἀξίαν
 αὐτῆς τῆς ἡγεμονικῆς πράξεως, τῆς ὁποίας παράδειγμα
 δὲν εὐρίσκεται οὔτε εἰς τὴν παλαιὰν οὔτε εἰς τὴν νέαν

ιστορίαν, ἂν δὲν μετρήσῃ καλὰ καλὰ ὅσας δυσκολίας
 ἐπαρρήσιαζε. Δεσμὸς μεταξὺ τινῶν τῶν μεγάλων Δυνά-
 μεων καθιέρωσεν εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ Συνθήκην τὸ ἀμετά-
 τρεπτον τῶν καθεστώτων τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, καὶ ἐδῶ
 ἐπρόκειτο λόγος καθιερώσεως πολιτικῆς ἀνατροπῆς·
 ἐπίσημον ἔγγραφον τῶν ἰδίων Δυνάμεων κατέκρινεν εἰς
 Βερώνην τὸν ἀγῶνά μας, καὶ ἐδῶ βάπτεται κάλαμος ἀπὸ
 τὴν σημαντικωτέραν τῶν ἰδίων αὐτῶν Δυνάμεων εἰς
 ἔνοπλον ὑπεράσπισιν τοῦ ἀγῶνός μας· συμφέροντα τῶν
 Αὐλῶν ἀντικείμενα πρὸς ἄλληλα τείνουν εἰς ἓνα καὶ τὸν
 αὐτὸν σκοπὸν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν· Κράτος, τοῦ
 ὁποίου τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος δίκαια ἐσεβάσθησαν πρὸ
 αἰώνων οἱ βασιλεῖς, βιάζεται ἀπὸ τοὺς ἰδίους βα-
 σιλεῖς νὰ τὰ ἀπαρνηθῇ· φρούρια νὰ παραιτήσῃ πάντῃ
 ἐναντίον τῶν θρησκευτικῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους
 ἀρχῶν· γῆν κατεχομένην ἀπὸ τὰ στρατόπεδά του νὰ
 παραχωρήσῃ· ὁ στόλος του εἰς Ἑλληνικὸν τόπον νὰ μὴ
 προσβάλλῃ· τὰ πλήθη του ὅθεν ἦλθαν νὰ ἐπιστρέψουν· ἢ
 Ἑλλὰς νὰ μείνῃ Ἑλλάς. Αὐτὰ ὅποιος θελήσει κα-
 λὰ καλὰ νὰ μετρήσῃ, ἐκεῖνος μόνον ἐμπορεῖ καὶ ὅσον
 πρέπει νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς πρά-
 ξεως.

Πόσῃν δόξαν, πόσον κλέος περιχύνει εἰς τὴν ἡγεμονικὴν αὐτὴν πράξιν τὸ μέγα συμβᾶν τοῦ Νεοκάστρου! μὲ πόσῃν εὐγνωμοσύνην αἰχμαλωτίζει τὰς καρδίας ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὁ ζῆλος τῶν ἀτρομήτως ἀγωνισθέντων Εὐρωπαίων! (*)

Ἀπέρριψεν ὁ Δυνάστης τοῦ Βυζαντίου τὰς προτάσεις τῶν εἰρηνοποιῶν Δυνάμεων, κατεφρόνησε τοὺς φοβερισμούς των, καὶ ἐπηρμένος εἰς τὸ πολυάριθμον τῶν ναυτικῶν του Δυνάμεων καὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ του Σατράπου, θέλει νὰ σχίσῃ τὴν εἰρηνοποιὰν τῆς 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου) Συνθήκην· οὔτε βάνει ποσῶς εἰς τὸν νοῦν του ὅτι ὀλίγα πλοῖα μιᾶς τῶν εἰς τὴν Συνθήκην Δυνάμεων ἐβίασαν εἰς τὰς ἡμέρας του τὴν δίοδον τῶν Δαρδανελίων, καὶ παρρησιασθέντα ἔμπροσθεν τοῦ παλατίου του ἔκαυσαν τὸν ἐκεῖ παρευρεθέντα στόλον του, καὶ ἐκλόνησαν τὸν θρόνον του· οὔτε ἐνθυμεῖται παντελῶς ὅτι ὅλος ὁ ὀγκώδης του

(*) Εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν ᾧ ἐκφωνεῖτο ὁ λόγος, δὲν μᾶς ἦσαν ἀκριβῶς γνωστὰ τὰ περιστατικὰ τῆς μάχης. Ἐφημίζετο ὅτι ὅλα τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα ἐκάησαν καὶ ἐβυθίσθησαν.

στόλος κατεστράφη ἄλλοτε εἰς τὸν Τζεσμὲν ἀπὸ Δύναμιν
 ἐπίσης συμμέτοχον καὶ αὐτὴν τῆς αὐτῆς Συνθήκης.
 Ἄφρων καὶ μανιώδης θέλει νὰ στήσῃ τὴν Θέλησίν του
 ὑπεράνω τῆς Θελήσεως τῶν Δυνάμεων, μεταχειριζόμενος
 ὄργανον τὸν ἀφρονέστερόν του καὶ μανικώτερον υἱὸν
 τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ ἡ δικαία ὀργὴ τῶν
 ἀηττήτων Εὐρωπαϊκῶν στόλων ἄστραψε καὶ ἐβρόντισε
 κατὰ τῆς ἀπειθοῦς κεφαλῆς καὶ τῶν δύο· ὡς τήκεται κη-
 ρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς, οὕτως ἀφανίσθησαν οἱ πολυά-
 ριθμοι στόλοι των· ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἔπεσαν φλόγες οὐ-
 ρανόθεν καὶ τοὺς κατέκαυσαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν οἱ
 μεγάλοι καὶ πολυχρόνιοι τοῦ Αἰγυπτίου ἀγῶνες κατεστρά-
 φησαν ὅλοι ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὅλα του τὰ μεγάλα
 σχέδια καὶ ὅλαι του αἱ χρησταὶ ἐλπίδες ἐνταφιάσθησαν
 διὰ παντὸς εἰς τὰ νερά τοῦ Νεοκάστρου, ὥστε ἡ ναυ-
 μαχία αὕτη δύναται νὰ εἰπῇ δεσποτικῇ τῇ φωνῇ εἰς τὸν
 Σουλτάνον, ὅ,τι ἡ ναυμαχία ἄλλοτε τοῦ Εὐρυμέ-
 δοντος εἶπεν εἰς τοὺς προγόνους τοῦ ἰδίου τούτου Σουλ-
 τάνου· « Μὴ μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τ' ἄνδρον πλεῖν
 » Φασήλιδος » Πολεμικά σου καράβια νὰ μὴν

εἰσπλεύσουν πλέον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν θάλασσαν.

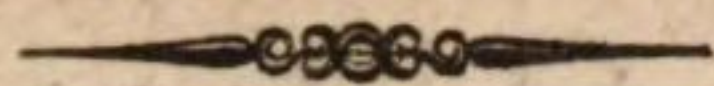
Αὐτὴν τὴν ὑπερένδοξον ναυμαχίαν τιμᾶσαι κατ' ἀξίαν καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Κυβέρνησις μᾶς ἐσυγκάλεσαν σήμερον νὰ τὴν πανηγυρίσωμεν μὲ ὕμνους καὶ δοξολογίας· ἀποδίδοντες ὅλοι χάριτας εἰς τὸν ὕψιστον ὅτι ἐπισκέφθη τὸν λαόν του, ἃς ἐνώσωμεν ὅλοι τὰς ἱκετηρίους φωνάς μας εἰς σημεῖον τῆς εἰς τοὺς ὑπερμάχους μας Βασιλεῖς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, καὶ ἃς ψάλλωμεν ὅλοι ὁμοθυμαδόν·

Κύριε σῶσον τοὺς Βασιλεῖς.

ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ἐν Πόρῳ τὴν 20 Μαΐου 1823, ἡμέραν καθ' ἣν ἐτελεῖτο ἡ
ἐπικήδειος μνήμη τοῦ μακαρίτου Φραγκίσκου Χάστιγκος.

Θῦμα ἐλευθερίας, Θῦμα φιланθρωπισμοῦ, Θῦμα
ἀληθοῦς δόξης παρρησιάζει σήμερον ἐνώπιον τῶν ὑψη-
λῶν Ἀρχῶν τῆς πατρίδος, ἐνώπιον τῶν ἐπισήμων
φιλλελήνων, ἐνώπιον τοῦ πολυαρίθμου τῶν πολιτῶν
πλήθους ἡ ἐπικήδειος αὐτὴ καὶ κατανυκτικὴ τελετὴ τῆς
Θυσίας ταύτης ἡ σημερινὴ μνήμη καλεῖ τὴν Ἑλλάδα εἰς
κλαυθμοὺς καὶ τὴν ἐνδύει τὰ πένθιμα. Ὁ Ἄρχων, ὁ
Πολίτης, ὁ Φιλλέλην, ὅλοι προσφέρουν ἀμιλλώμενοι
καρδιοστάλακτα δάκρυα εἰς τὴν πάνδημον αὐτὴν ὥραν,
ὥς ἐπάξιον στέφανον εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας, ὑπὲρ
φιλανθρωπισμοῦ, ὑπὲρ ἀληθοῦς δόξης πρὸ ἐνὸς ἤδη
χρόνου σφαγιασθέντα. Ὁ ἴδιος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος
τιμῶν ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς πρὸς τὴν
πατρίδα ὑπηρεσίας του ἐσυγκάλεσε τὸ ἔθνος εἰς ἐπιτά-
φιον Θρῆνον, καὶ μὲ τὰ πασιφανέστερα σημεῖα τῆς λύπης

λέγει σήμερον ὁ ἴδιος εἰς τὸν κόσμον ὅλον καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ὅ,τι αἰσθάνεται καὶ ὅ,τι χρεωστεῖ ἡ Ἑλλάς εἰς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἐκουσίως θυσιασθέντα. Καὶ ποῖα τὰ αἷτια τῆς θυσίας αὐτῆς; ποῖα ἡ μαγικὴ δύναμις ἡ ὁποία λύουσα τὸν θνητὸν ἀπὸ τὰς ἐξ αἵματος καὶ συμβιώσεως σχέσεις τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τοὺς θελκτικοὺς κόλπους τῆς ἡδονῆς, καὶ ἀποξενόνοῦσα αὐτὸν ἀπὸ εἰς ὅ,τι τὸν προσήλωσεν ἡ ἐπίγειος ὕπαρξις του, τὸν ἀναιθάζει ὅπου ὁ θνητὸς παύει πλέον τοῦ νὰ φαίνεται θνητὸς, καὶ ὅπου ἡ παλαιωθεῖσα φύσις του ὅλη διὰ μιᾶς ἀνακαινίζεται; Αἶ, ἀκροαταί! ἡ δύναμις αὕτῃ δὲν εἶναι, ὄχι, ἀπὸ τὴν γῆν· γεννήτορα ἔχει τὸν οὐρανόν· φῶς, ἀλήθεια καὶ ἀθανασία περιχύνονται γύρω της· ἡ δύναμις αὕτῃ εἶναι ἐκείνη τὴν ὁποίαν, ὅταν ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντὸς ἐμφύχωσε τὸ χῶμα, τὴν ἐμφύσησεν εἰς τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του, ἐμφυτεύσας εἰς τὴν καρδίαν του τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον του, καὶ μάλιστα τὸν πάσχοντα πλησίον του. Τὸ θεῖον τοῦτο αἶσθημα τὸ ὁποῖον ἐνδύει τὴν θνητὴν φύσιν ἀθανασίαν καὶ τὴν φέρει εἰς τὴν ἀληθῆ δόξαν, ἂν καὶ κοινὸν εἰς ὅλους, δὲν βασιλεύει παρὰ εἰς ἐκείνας τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς ὅσας ἐνάρετος καὶ ἐλευθέριος

ἀγωγή, ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἀνθρωποπρεπῶν νόμων, εὐτύ-
 χησε νὰ ἀποκαταστήσῃ ἀξίας τῆς πλαστουργικῆς χειρὸς
 ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἔλαβαν τὸ εἶναι. Τοιαύτης φύσεως εἶναι
 ἡ παροῦσα θυσία, τοιοῦτος εἶναι ὁ προκείμενος εἰς
 κλαυθμὸν νεκρός. Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ αἰσθήματος τῆς πρὸς
 τὸν πλησίον ἀγάπης πανηγυριστῆς, αὐτοῦ τοῦ ἐθνικοῦ
 κλαυθμοῦ συμμετόχος ἔρχομαι καὶ ἐγὼ νὰ γενῶ σήμε-
 ρον μὲ μικρὰς ἀναμνήσεις τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγώνων
 καὶ ἐπιθυμιῶν τοῦ Χάστιγκος.

Ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ἄδου ἔκραξε πρὸ ὀκτὼ χρόνων
 ἡ ἀθλία Ἑλλὰς πρὸς τὸν Κύριον καὶ εἶπε· « Λυπήσου
 » με, Κύριε· ἐκολλήθη τὸ δέρμα μου εἰς τὰ κόκκαλά
 » μου ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ στεναγμοῦ μου· κρημνίσματα
 » κατοικῶ ὡς τὸν φιλέρημον πελεκᾶνα καὶ τὸν νυκ-
 » τικόρακα· τὰ δάκρυα ἔχω πιπτόν καὶ τὸν κονιορτινόν
 » τροφήν· γενοῦ, Κύριε, βοηθὸς εἰς τὰς θλίψεις μου καὶ
 » καταφυγή μου· κύτταξε, Κύριε, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ἁγίου
 » σκηνώματός σου, καὶ ἄκουσε τοὺς στεναγμοὺς, ὅπου
 » ἀναβαίνουν ἀπὸ τὰ δεσμά μου· ἄρπασέ με ἀπὸ τὸ
 » σκότος τοῦ θάνατου. » Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὸ φῶς τοῦ
 χριστιανισμοῦ περιχύνεται εἰς τὰ σπάργανα τῆς Ἑλλη-

νικῆς ἐλευθερίας. Νέον μαρτυρολόγιον ἀνοίγεται διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ Εὐρωπαϊκαὶ λόγχοι ἔρχονται νὰ συντριφθοῦν ἐναντίον τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς βαρβαρότητος. Ἡ ἐλεεινὴ κραυγὴ τῆς πιστῆς πρὸς τὸν Κύριον Ἑλλάδος διεπέρασεν ὡς ῥομφαία δίστομος καὶ τὴν εὐγενῆ καρδίαν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ὁποίου θρηνοῦμεν σήμερον τὴν στέρησιν. Ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· οὔτε πατρίς του ἦτον ἡ Ἑλλάς, οὔτε συγγενεῖς ἢ φίλους κινδυνεύοντας ἦλθε νὰ διασώσῃ ἀπὸ τὴν σφαγὴν ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν, οὔτε κτήματα νὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ τὴν διαρπαγὴν ἢ τὴν δήμευσιν, οὔτε πολιτικὰ δικαιώματα νὰ ἀνακτήσῃ, οὔτε πλοῦτον νὰ κερδίσῃ, οὔτε τιμὰς νὰ ἀπολαύσῃ, οὔτε τὸν σοφὸν ἢ τὸν ἔμπειρον νὰ ἐπαγγελθῇ. Πλοῦτος καὶ τιμαὶ τὸν ἐπερικύκλοναν εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀλλ' ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιός του οἶκος στενὴ καλύβη τὸν ἐφάνη, ὅταν ἡ ἐλευθερία λαβοῦσα εἰς χεῖρας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ῥομφαίαν τὸν ἐκάλεσεν ὡς ἐκλεκτὸν ὁπαδόν της εἰς τὴν πάλην. Καὶ πότε ἦλθεν; ὅταν ἡ Ἑλλάς ἦτον ἀκόμη ἄμορφος ὅλως διόλου καὶ ἀκατέργαστος.

Τί τὸν ἔφερε λοιπὸν εἰς τὸν κινδυνώδη τοῦτον ἀγῶνα

κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν του ; τὸ εἶπα προοιμιάζων· ἡ πρὸς
τὸν πάσχοντα πλησίον του ἀγάπη· ποῖον σκοπὸν
ἐλθὼν ἔτρεφε; τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ
κινδυνεύοντος καὶ ταλαιπώρου πλησίον του. Ἀπὸ τοιαῦτα
αἷτια ὀρμώμενος, καὶ εἰς τοιοῦτους σκοποὺς ἀφορῶν,
ἐξώσθη κατ' ἀρχὰς ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης τὸ σπαθί,
καὶ ἔτρεξεν εἰς τοὺς κατὰ ξηρὰν τῆς Πελοποννήσου πο-
λέμους· ἐνδυμένος τὴν ἀκαταμάχητον τῆς καρτεροφυχίας
πανοπλίαν διέβη μετολίγον εἰς Κρήτην ὅπου ἀντεπά-
λευσε μὲ τὰ δεινὰ τῆς κακουχίας καὶ παντὸς εἶδους
στερήσεως, καὶ ὅλος ἀφοσιωμένος εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐκιν-
δύνευσεν ἕκτοτε ἀκόμη νὰ γενῇ θῦμα τοῦ ζήλου του.
Ἡ πεῖρα τὸν ἐδίδαξε μετ' ὀλίγον τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐδύ-
νατο νὰ ἀποκαταστήσῃ τοὺς ἀγῶνάς του ὠφελιμωτέρους
εἰς τὸν πάσχοντα πλησίον του· ἐπρότεινεν εἰς τὴν Κυ-
βέρνησιν τὴν χρῆσιν τῶν ἀτμοπλοίων καὶ ἐπρόσφερε τὸν
ἑαυτὸν του ἑτοιμον εἰς τὴν κατὰ τὴν Ἀγγλίαν κατασκευήν
των. Κατέβη ἐκεῖθε μὲ τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ
ὅποῖον ἔμελλε νὰ τὸν ἰδῇ καὶ εἰς τῆς νίκης καὶ εἰς τοῦ
θανάτου τὰς ἀγκάλας. Διέπρεπε τὸ ναυτικόν μας διὰ
τὴν ἀπὸ ὅλους ὁμολογουμένην εἰς τὰ τῆς θαλασσοπλοΐας

σπανίαν ικανότητά του καὶ τὴν πελεμικήν του εὐτολ-
 μίαν ἢ ὁποία ἐκίνησεν εἰς θάμβος τὸν κόσμον ὅλον.
 Ἀλλ' ἡ πειθαρχία καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ τάξις ἔλειπαν. Συνέ-
 λαβε τὴν εὐτυχῇ ιδέαν νὰ ἐπιχειρίσῃ πρῶτος αὐτὸς, διὰ
 τῆς εἰσαγωγῆς τούτων, νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ἀναβῇ
 τὸ φιλόκαλον καὶ γενναῖον τοῦτο ναυτικὸν εἰς τὸν ὑψηλὸν
 βαθμὸν τὸν ὁποῖον ἡ Θεία Πρόνοια μὲ φανερὰ σημεῖα
 δείχνει ὅτι τῷ ἀποταμιεύει· καὶ ἰδοὺ τὰ μεγάλα αὐτὰ
 καλὰ ἢ καρτερικὴ ἰκανότης τοῦ Χάστιγγος τὰ εἰσάγει
 εἰς τὸ ναυτικὸν καὶ σταθερῶς καὶ ἀταράχως. Φθάνει
 τινὰς νὰ συλλογισθῇ πόσον δεινὴ εἶναι ἡ τοιαύτη εἰσα-
 γωγὴ εἰς ἔθνος ἄλλεοτρόπως γεννημένον καὶ ἡλικιωμένον,
 πόση ἀξιότης καὶ καρτερία ἀπαιτεῖται εἰς σύστασιν ναυ-
 τικῆς ἀρχῆς καὶ τάξεως ἐν καιρῷ γενικῆς ἀναρχίας καὶ
 ἀταξίας, διὰ νὰ κατανοήσῃ τοὺς καμάτους τοῦ εἰσαγω-
 γέως καὶ διδασκάλου· ἀλλ' ὅ,τι τιμᾷ περισσότερον τὸν
 ἄνδρα καὶ τὸ ναυτικὸν ἐνταυτῷ τῆς Ἑλλάδος εἶναι, ὅ,τι
 οἱ βαρεῖς κανόνες τῆς τακτοποιήσεως, ἀντὶ νὰ ἀποξε-
 νώσουν, εἴλκυσαν ὅλως διόλου τὴν καρδίαν τοῦ ναυτικοῦ
 καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν τάξιν· ἀντὶ νὰ ματαιωθοῦν
 μετὰ τὸν θάνατόν του, εὐτυχοῦν ἀκόμη περισσότερον.

Ἐδῶθεν ἀρχίζει τὸ στάδιον τῶν ἀγώνων του τοὺς
 οἰοῦντας παρέλαβεν ἡ ἱστορία τῆς ἀναγεννήσεώς μας.
 Αὕτῃ θέλει διηγηθῇ τὰς πρὸς τὴν Σάμον καὶ ἄλλοῦ ἐκ-
 στρατείας του· αὕτῃ θέλει παραπέμψῃ εἰς τοὺς μετα-
 γενεστέρους τὰ κατὰ τὸν Φαληρέα καὶ κατὰ τὸν Βῶλον
 κατορθώματά του· αὕτῃ θέλει εἰπεῖ χαίρουσα καὶ ἀγαλ-
 λομένη, ὅτι τὴν 17 (29) Σεπτεμβρίου ἐπανηγύρισεν
 ὁ ἀείμνηστος εἰς τὸν Κοριθιακὸν κόλπον τὰ προεόρτια
 τῆς 8 (20) Ὀκτωβρίου τοῦ σωτηριώδους ἐκείνου διὰ
 τὴν Ἑλλάδα ἔτους, ἀφανίσας τὸν εἰς Σάλωνα ἐχθρικὸν
 στολίσκον· ἀλλ' ἡ ἀνάστασις τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ
 ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος, τὸν ἐφαίνοντο ἀποταμιευμέναι εἰς
 τὸ μέλλον τοῦ Μεσολογγίου, λέγω τῆς Πόλεως ἐκείνης
 εἰς τὴν οἰομένην ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔδειξεν ὅλην τὴν ἰσχὺν τῆς
 φύσεώς του. Εἰς τῆς Πόλεως αὐτῆς τὴν ἀνέγερσιν προ-
 σηλώσας ὅλην του τὴν διάνοιαν, ἐδιψοῦσε συμμετοχὸς
 νὰ γενῇ τῶν μεγαλείων καὶ τῆς φήμης τῶν ἀνδρῶν
 ἐκείνων, οἱ οἵοι, πρὸς τὸ τέλος τῆς πολυωδύνου ἐκείνης
 πολιορκίας, ἐξ αἰτίας τῶν θεινῶν καὶ τῆς σκληραγω-
 γίας, ὁμοιάζαν τὸ φρικτὸν σκελετὸν τοῦ Θανάτου, τοῦ
 οἰοῦντος τὸ δρέπανον νικᾶ τὸ πᾶν, ἂν καὶ ἀπὸ χεῖρας.

ἀσάρκους καὶ καταξηραμένας βασταζόμενον. Μόλις
 ἀνοίχθη πάλιν τὸ Θέατρον ἐκεῖνο τῶν ἐνδοξοτέρων καὶ
 αἱματωδεστέρων ἀγώνων τῆς πατρίδος, καὶ ἔτρεξεν ἐκεῖ
 ὡς διψῶσα ἔλαφος, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς ὁποίους
 χαρίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον μόνη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ χρι-
 στιανισμοῦ, τῆς Θείας ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀληθοῦς δόξης,
 βλέπει μακρόθεν τὴν πολυώδυνον αὐτὴν Πόλιν μεθύουσαν
 ἀκόμῃ ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν ἁγίων καὶ ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν
 μαρτύρων τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ Θεὰ τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας,
 τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος πρό τινων μηνῶν ἀνέστησεν ἐπὶ τοῦ
 Βασιλαδίου, ἀνάπτει ἔτι μᾶλλον τὸν ζῆλόν του. Ἀλλὰ τί
 ἦτον ἡ Σημαία αὐτὴ στημένη κατέναντι ἐνὸς ὁλοκλήρου
 λαοῦ διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα σφαγιασθέντος;
 ὁμοίαζε τὸ πικρὸν θυμίαμα τὸ ὁποῖον καίουν ἐπὶ τῆς
 κεφαλῆς τῶν τάφων ἡ χριστιανικὴ εὐλάβεια καὶ ἡ φιλο-
 στοργία! Ἐκεῖθεν ἀτενίσας πρὸς τὴν ἱερὰν πόλιν παρα-
 τηρεῖ, ὡς ὁ Ἄγγελος τῆς Ἀποκαλύψεως, ὑποκάτωθεν τοῦ
 κρημνισθέντος καὶ μιανθέντος Ἁγίου Θυσιαστήριου τὰς
 ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ
 Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. Δὲν
 ἤχοῦν πλέον, ἀλλοίμονον! δὲν ἤχοῦν εἰς τὰς ἀκοάς

του οἱ ὕμνοι τῆς ἐλευθερίας! ἄφωνος εἶναι ἡ κλαγγὴ τῶν ὄπλων! ἀφανὲς τὸ ἄλλοτε περίβλεπτον σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου! ὁ τάφος, ὁ τάφος κατέπιε καὶ τοὺς ὕμνους, καὶ τὴν κλαγγὴν καὶ τὸν σταυρόν! τὸ σημεῖον τῆς ἀσεβείας φαίνεται μόνον ὑψωμένον ἐπάνωθεν τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Ἁγίου καὶ μεγάλου Θεοῦ! μόνοι οἱ ὑποκάτωθεν τοῦ Θυσιαστηρίου τούτου ἐσφαγμένοι ἅγιοι καὶ δίκαιοι βαρέως στενάζοντες καὶ ἀγανακτοῦντες, διότι κατάκεινται ἀναξίως ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Σημείου τῆς Ἀσεβείας, ἀκούονται κρίζοντες μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ λέγοντες· Ἔως πότε ὁ Δεσπότης, ὁ Ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς οὐ κρίνεις, οὐκ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν;

Τοιαύτας βέβαια ἐντυπώσεις ἦτον ἐπόμενον νὰ λάβῃ ἡ εὐγενὴς του ψυχὴ, ὅταν, διερχόμενος διὰ τῆς λίμνης, ἀπεφάσισεν, ἐνισχυόμενος ἀπὸ τοὺς γενναίους συναγωνιστάς του, νὰ προσβάλῃ δι' ἐφόδου τὸ Ἀνατολικόν. Ἄμιλλαν καὶ ἐνθουσιασμόν ἀκαταμάχητον ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν ὅλων τῶν πολεμιστῶν κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἐκείνην ἡ εὐτολμία του. Πρῶτος εἰς τὸν βαθμόν, πρῶτος ἐπαρρήσιάσθη καὶ εἰς τὸν κίνδυνον· εἰς ἀσκε-

πὲς πλοιάριον ἀνέβη, καὶ ἀπροφύλακτος ἐντὸς βολῆς
 τουφεκίου ἐπλησίασεν. Οἰκοδομαὶ ἀνετράπησαν ἐνώπιόν
 του, ὀχυρώματα κατεστράφησαν, φόβος καὶ τρόμος
 κατέλαβε τὸν ἐχθρόν. Ἐμψυχωμένοι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸν
 ἀπτόητον ἀρχηγόν των, ἔδειξαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν
 ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦ Μεσολογγίου δὲν σκεπάζει ὅλους τοὺς
 ἀνδρείους τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ εὐτυχοῦς
 τούτου καὶ τολμηροῦ ἐπιχειρήματος, ἐγγὺς τόσων λαμ-
 πρῶν ἐλπίδων, βολὴ βαρεῖα ὑστερεῖ τοὺς ἀθλητὰς καὶ ἀπὸ
 τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν
 μεγάλων ἀγώνων των· ἀποθνήσκει ὁ γενναῖος! καὶ δὲν
 λυπεῖται ὅτι ἀποθνήσκει, λυπεῖται μόνον ὅτι ἐνῶ ἐκπνέει,
 αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως τοῦ Μεσολογγίου πεν-
 θοῦσι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐρχομένους ἐν τῇ
 ἐορτῇ, ὅτι οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀναστενάζουσιν,
 ὅτι αἱ παρθένοι αὐτῆς ἄγονται, καὶ αὐτὴ
 πικραινομένη. Μὲ τοιαύτην βαρυθυμίαν σφαγιάζεται
 καὶ αὐτὸς ὑποκάτωθεν τοῦ ἰδίου Θυσιαστηρίου ὅπου ἐ-
 σφάγησαν οἱ Ἅγιοι καὶ δίκαιοι· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖθε βαρυ-
 θυμῶν κραυγάζει φωνῇ μεγάλῃ καὶ λέγει. Ἔως πότε
 οἱ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ βασιλεύοντες οὐ

κρίνετε, οὐκ ἐκδικεῖτε τὸ αἷμα ἡμῶν; ἕως πό-
 τε ἀπροσάτευτος νὰ μένη ἡ Πόλις τὴν ὁποίαν μαχομένην
 διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἀπετέκνωσαν ἡ μά-
 χαιρα καὶ ἡ αἰχμαλωσία; ἕως πότε τὰ δάκρυα νὰ
 καταβαίνουν εἰς τὰς σιαγόνας της; ἕως πότε τὰ ἀπομει-
 νάριά της ταπείνωσιν καὶ ἀσχημοσύνην ἐνδυμένα,
 ἄστεγα καὶ ἄπορα, νὰ μὴ παρηγορῶνται καὶ κλαίοντα
 ἐπὶ τῶν τάφων τῶν φιλτάτων των; ἕως πότε ἡ ἀσέβεια
 νὰ κἀθεται ἀλαζωνευομένη ἐπάνω τοῦ ἀγιάσματος της,
 καὶ νὰ ὑβρίζη ἐνώπιον τῶν χριστωνύμων Βασιλέων τὰ
 ἅγιά της; ἕως πότε..... Ἀλλὰ χάρου, ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ
 σκιὰ, χάρου· ἡ ἐξ ὕψους βοήθεια εὐλόγησε τοὺς εὐγενεῖς
 ἀγῶνας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ διὰ τῶν
 καρτεροψύχων Στερεοελλαδιτῶν τέκνων της, συνετῶς
 ὀδηγουμένων, ταπεινώσασα τὴν Ἀσέβειαν ὑψουμένην
 εἰς τὰ φρούρια τῆς Βονίτσης, τοῦ Ἀντιρρίου καὶ τῆς
 Ναυπάκτου τὰ ὁποῖα ἐδυνήθη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις
 μόνον σήμερον νὰ ἐναριθμήσῃ εἰς τὰ τρόπαιά της, ἔχυσε
 τὰ ἑλέη της καὶ εἰς τὴν Πόλιν τῆς ἐθνικῆς μας δόξης·
 φωνὴ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἀναγγέλλεται εἰς ὅλην τὴν
 Ἑλλάδα καὶ εἰς ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον. Αἱ παρθένοι

τῆς πόλεως αὐτῆς οἱ νεανίσκοι τῆς ἰδοῦ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴν αἰχμαλωσίαν διὰ τῆς φιλοχρίστου μεγαλοδωρίας τοῦ λαμπροῦ κληρονόμου τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν τοῦ Θεοσεβεστάτου ἐκείνου Λοδοβίκου, ὁ ὁποῖος, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβασανίσθη εἰς τὰ δεσμὰ τῆς ἰδίας ἀπίστου Αἰγύπτου. Οἱ σύμμαχοι Βασιλεῖς δὲν κωφεύουν, ὅχι, εἰς τὰς φωνὰς τὰς ἐξέρχομενας ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ Θυσιαστηρίου τοῦ Ἁγίου καὶ μεγάλου Θεοῦ· ἠξεύρουν ὅτι αἱ φωναὶ αὐταὶ εἶναι φωναὶ ἐκείνων τοῦς ὁποίους ὅταν οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ εἶδαν ἀναβαίνοντας εἰς τοὺς οὐρανοὺς, εἶπαν· Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ θλίψεως μεγάλης. Ἐπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου. Βλέπουν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν λαλεῖ ἐν παραβολαῖς εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὁ Θεὸς ἐργάζεται εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν θνητὸν ὁ ὁποῖος δυνάμενος νὰ συνεργασθῇ δὲν συνεργάζεται. Χάρου πάλιν, λέγω, ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχὴ, χάρου· ἀνεγέρθη ἡ δόξα τῆς πολυπαθοῦς αὐτῆς Πόλεως, ἀνακουφίσθησαν αἱ συμφοραί τῆς, ἀνακαινίσθησαν οἱ ἐπινίκιοι ὕμνοι τῆς. Ἦλθεν ἡ ὥρα καθ' ἣν τὸ σπέρμα τῶν δούλων τοῦ Κυρίου τὴν ἐ-

κληρονόμησε, καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατασκήνωσαν εἰς αὐτήν. Ἦλθεν ἡ ὥρα καθ' ἣν οἱ Λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος φοροῦντες τὰς χρυσοῦφάντους στολάς των, χειραγωγούμενοι ἀπὸ τὸν εὐσεβῆ Κυβερνήτην, καὶ παρακολουθούμενοι ἀπὸ τὰ φιλόχριστα τέκνα τῆς πατρίδος ἔρχονται πάλιν ἐντὸς τῶν κατεδαφισμένων ναῶν της, ὅπου οἱ Ἅγιοι καὶ δίκαιοι, ὀλίγας στιγμὰς πρὶν τῆς σφαγῆς των, ἔψαλλαν μόνοι τὰ ἐπιτάφιά των. Οἱ ἴδιοι αὐτοὶ Λειτουργοὶ τῆς Τρισηλίου Θεότητος ἀνεγείροντες τὸ πεσὸν Θυσιαστήριον, καὶ θέτοντες αὐτὸ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Χριστιανικωτάτης τριπλῆς Συμμαχίας, ὑμνοῦν σήμερον καὶ εὐλογοῦν μεγαλοφώνως, συνευλογούντων καὶ συνυμνούντων ἄνωθεν τῶν Ἀγγέλων, τοὺς ἀνακαλέσαντας αὐτοὺς εἰς τοὺς πατρώους ναοὺς, καὶ γράφοντες τὸ ὄνομά σου εἰς τὸ λαμπρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης μαρτυρολόγιον, θέλουν τὸ μνημονεύει εἰς τὴν μεγάλην Εἵσοδον τῶν Ἀγίων κατὰ τὴν ὁποίαν ὑψόνοντες ἐνώπιον τοῦ εὐγνωμονοῦντος πληρώματος τῶν πιστῶν τὸ ἱερὸν ποτήριον, τὸ δοχεῖον τοῦ ἁγίου σώματος καὶ τοῦ ἁγίου αἵματος, θὰ δέονται λέγοντες μεγαλοφώνως·

« Φραγκίσκου Χάστιγγος τοῦ δι' ἀγάπην τοῦ πολλὰ
» παθόντος πλησίον σφαγιασθέντος, μνησθεὶς Κύριος ὁ
» Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. . . .

ΛΟΓΟΣ

Εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ Μεσολογγίου συμβᾶσαν τὴν 2 Μαΐου 1829,
ἐκφωνηθεὶς εἰς τὴν Μητρόπολιν τῆς Αἰγίνης τὴν 8 τοῦ ἰδίου μηνός.

« Ἀσύντακτον καὶ ἀπρομελέτητον μὲ ἀνέβασεν εἰς τὸ
ἱερὸν τοῦτο βῆμα τὸ σημερινὸν ἄκουσμα, ἄκουσμα τὸ
ὑπὲρ πᾶν ἄκουσμα· ἀλλὰ μόλις ἀνέβηκα εἰς τὸ βῆμα
τοῦτο, αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου κατεχόμενον ἀπὸ τὸ
πνεῦμα τοῦ Κυρίου, καὶ φαίνεται μοι ὅτι ἀνέβηκα εἰς
τὸ ὑψηλὸν Ὅρος τὸ ἀναφερόμενον ἀπὸ τὸν προφήτην
Ἡσαΐαν διὰ νὰ διασκορπίσω ἐκεῖθε τὴν ἀγαθὴν ἀγγε-
λίαν εἰς τὴν νέαν Σιών, καὶ νὰ εἶπω μεγαλοφώνως εἰς
ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, « Ἀνέστη ἡ Ἑλληνικὴ
νέα Σιών, ἀνέστη ἡ ἁγία Σιών, ἀνέστη. »
Θρίαμβος θρίαμβον διαδέχεται, καὶ χαρὰ χαρὰν προ-
καταγγέλλει· ἐγγὺς ἦσαν οἱ ὀκτώχρονοι ἀγῶνες τῆς Στε-
ρεᾶς Ἑλλάδος νὰ χαθοῦν μετ' ἥχου· ἐγγὺς τὸ σκότος
τῆς δουλείας νὰ καλύψῃ τὴν γῆν ἐκείνην· ἀλλ' ὁ δίκαιος
Κριτὴς ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος ἔστειλεν οὐρανό-

θεν εἰς τοὺς κατέχοντας τὴν χριστιανικὴν αὐτὴν γῆν ἄλλοπίστους τὴν σκελετόμορφον πεῖναν, καὶ ὁ παρὰ-
 κολουθῶν αὐτὴν ἄγγελος τοῦ Ὁλέθρου ἄνοιξε τὰς πύλας
 τριῶν φρουρίων, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης· καὶ ποίων
 φρουρίων; ἐκείνων τὰ ὅποια ἐπερίπαιξαν τὴν Ἑλληνικὴν
 ἀνδρίαν εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ αἵματοσταγοῦς ἀγῶ-
 νος. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον ἀνθρωπίνης δυνά-
 μεως, εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ, εἶναι δῶρον τῆς παντοδυνά-
 μου χειρὸς του, καὶ ὅ,τι ἡ Παντοδύναμος χεὶρ δωρεῖται,
 ποία θνητὴ δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ; καὶ ὅταν φανερόνεται
 λαμπρότερον τοῦ ἡλίου ἡ θελησις τοῦ Κυρίου, ποῖος
 τολμᾷ νὰ ἀντεῖπῃ; τῆς Παντοδυνάμου αὐτῆς χειρὸς
 δῶρον εἶναι καὶ ἡ ἀνέγερσις τῆς Πόλεως τὴν ὁποίαν
 ἀνέβηκα νὰ εὐαγγελισθῶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν· ναί, τῆς
 Παντοδυνάμου χειρὸς δῶρον εἶναι ἡ ἀνέγερσις τῆς·
 τριάντα χιλιάδες ἐχθροὶ ἐφθάρησαν εἰς δούλωσίν της·
 οὔτε ῥανὶς αἵματος δὲν ἐχύθη εἰς τὴν ἀνάστασίν της!

« ὦ Πόλις τοῦ Μεσολογγίου! Πόλις, βασίλισσα τῶν
 ἄλλων Πόλεων τῆς Ἑλλάδος! Πόλις, διὰ τὴν ὁποίαν
 πολλὰ καὶ μεγάλα ἐλαλήθη, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος
 ἐξυμώθη μὲ τὸ αἷμα τόσων ἀνδρείων, τόσων ἀκάκων

νηπίων καὶ παρθένων, τόσων ἀδυνάτων γερόντων καὶ
 γυναικῶν, μὲ τὸ αἷμα τῶν ἰδίων μου Ἀδελφῶν! ὦ Πό-
 λις τοῦ Μεσολογγίου! τριῶν χρόνων ζοφερὰ νέφη ἔπесαν
 κατεπάνω σου· ἐφάνης ὅτι κατέβης εἰς τὸν ἄδην διὰ νὰ
 μὴν ἀναβῇς ἐκεῖθε πλέον· ἀλλ' ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου σὲ
 ἀνύψωσε· φῶς σήμερον σὲ περικυκλόνει ὅλην· οὐράνιος
 δόξα ἀνατέλλει ἐπάνω σου· στέφανος κάθεται εἰς τὴν
 κεφαλὴν σου. Σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται ἡ Ἑλλάς, καὶ πλήρης
 τῶν ἀναστασίμων ὕμνων σου ψάλλει τὴν ἀλλοίωσιν
 ταύτην ὡς ἀλλοίωσιν τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου· ἀλλὰ δὲν
 σκιρτᾷ, ἀλλὰ δὲν ἀγάλλεται ἡ Ἑλλάς μόνη· συσκιρτᾷ καὶ
 συναγάλλεται ὅλη ἡ Εὐρώπη, ὅλη ἡ Ἀμερική. Τὸ Μεσο-
 λόγγι δὲν ἀνήκει πλέον εἰς σᾶς, Ἕλληνες, μόνον· τὸ υἱοθέ-
 τησεν ὅλος ὁ παλαιὸς καὶ νέος κόσμος· ἐθρήνησε Θρῆ-
 νον μέγαν, ὅταν ἔμαθε τὴν πτώσιν του· ἀνεκλάλητος
 θέλει εἶναι ἡ χαρά του, ὅταν μάθῃ τὴν ἀνάστασιν του.
 Ναί, οἱ βασιλεῖς ἀπὸ τοὺς θρόνους των θὰ τὸ χαιρετή-
 σουν· οἱ πτωχοὶ ἀπὸ τὰς καλύβας των θὰ ἀλαλάξουν·
 πᾶσα τάξις ἀνθρώπων θὰ χειροκροτήσῃ· οἱ ἄμβωνες,
 τὰ βήματα, αἱ καθέδραι, τὰ θέατρα, αἱ ἀγοραὶ, ὅλα
 ὅσα ἐθρήνουν καὶ θρηνοῦν ἀκόμη τοὺς ἐπιταφίους Θρή-

νους του θὰ ἐορτάσουν ἐορτὴν μεγάλην· λαμπρὸν φῶς θὰ περιχυθῇ καὶ εἰς τὴν Συνθήκην τῆς 24 Ἰουνίου (6 Ἰουλίου), τὴν ὁποίαν ἡ ἰδία Πόλις καιομένη ἐκυοφόρησεν· ἀκτινοβόλος σταυρὸς θὰ λάμψει καὶ εἰς τὸ μέτωπον τῶν ἀγγελοψύχων ἐκείνων φιλελληνίδων αἱ ὁποῖαι, ὅταν ἔμαθαν ὅτι ἐκινδύνευεν ἡ Πόλις αὕτῃ, ἔτρεχαν τοὺς δρόμους καὶ τοὺς οἴκους τῶν Παρισίων καὶ λοιπῶν Πόλεων τῆς φιλάνθρωποτάτης Γαλλίας, καὶ κρεμᾶσαι εἰς τὸ μέτωπον μαῦρον σταυρὸν ἔκραζαν· ἔλεος ἔλεος· εἰς ἓνα λόγον ἡ δευτέρα Μαΐου θέλει εἶναι ἡμέρα παντοτινῆς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου πανηγύρεως.

» Συνοδεύσατέ με τώρα, λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, Σεβαστὲ Κυβερνήτα, πρῶται ἀρχαὶ τῆς Πατρίδος, παμπληθέστατόν μου ἀκροατήριον, συνοδεύσατέ με ἐρχόμενον καὶ προσπίπτοντα μὲ εὐλάβειαν καὶ ταπείνωσιν εἰς τοὺς πόδας τῆς θείας Μεγαλειότητος, καὶ συνευχηθῆτε μαζί μου τὴν εὐχὴν, τὴν ὁποίαν ἀναπέμπει ὅλη ἡ ψυχὴ μου, ὅλη ἡ καρδία μου, ὅλη ἡ διάνοιά μου.

« Θεὲ τοῦ ἐλέους! εἶδες ὅτι ἡ κληρονομία μας μετέτεθη εἰς ἄλλοφύλους· εἶδες ὅτι ὁ λαιμός μας κατεκάμφθη ἀπὸ σιδηρᾶς καὶ πολυχρονίους ἀλύσους· εἶδες

ὅτι ξίφος ἐρημώσεως ἔπεσε κατεπάνω μας · εἶδες
 ὅτι ἡμέραι πένθους καὶ ὀνειδισμοῦ ἔγεινεν ἡ ζωὴ μας ·
 ἤκουσας τοὺς στεναγμοὺς τοὺς ἀναβαίνοντας ἀπὸ τὰ
 δεσμά μας · ἐκινήθης εἰς ἔλεος, καὶ ὡς Θεὸς τῶν Δυνά-
 μεων ἔστειλας θάρσος εἰς τὴν ταπεινωμένην καρδίαν
 μας καὶ ἐξώπλισας τὸ ἀδύνατόν μας χέρι μὲ τὸ ξίφος
 τῆς δυνάμεώς σου · ἔδειξας τὸν ὀλιγοστόν εἰς χιλιάδας
 καὶ τὸν ἐλάχιστον εἰς ἔθνος μέγα· ἔρριψας ἐναντίον τῶν
 ἐχθρῶν μας τὰς φλόγας τῆς ὀργῆς σου καὶ ἔστησας
 ἔμπροσθέν μας τὴν κραταιὰν αἰγίδα τῶν πιστῶν σου
 τριῶν Βασιλέων · ἀπέστειλας λύτρωσιν εἰς τὸν κατὰ τὴν
 Πελοπόννησον λαόν σου τὸν πιστόν σου θεράποντα Κά-
 ρολον τὸν καὶ πράγματι καὶ ὀνόματι χριστιανικώτατον
 τοῦ ὁποίου αἱ πολυένδοξοι καὶ φιλελληνικώταται δυνά-
 μεις, μόλις φανεῖσαι, ἐλευθέρωσαν τὴν Πελοπόννησον
 ἀπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴν μοχθηρίαν. Διὰ τὰς μεθέξῃ καὶ ὁ
 ἀνέστιος λαὸς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀπὸ τὰς αὐτὰς χάρι-
 τὰς σου, εὐδόκησας νὰ ὑψωσῇ ἐσχάτως μόνη ἡ Ἑλληνικὴ
 Κυβέρνησις, διὰ τῶν ὅπλων τῆς ἰδίας Στερεᾶς Ἑλλάδος,
 τὴν Θεοδόξαστόν μας Σημαίαν εἰς τὰ τεῖχη τῆς Βονίτσης,
 τοῦ Ἀντιρρίου καὶ τῆς Ναυπάκτου, καὶ δι' αὐτῆς μόνης

τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν αὐτῶν Στερεοελλαδικῶν ὄπλων, νὰ παύσῃς σήμερον, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Μεσολογγίου, τὸ τρίχρονον πένθος τοῦ λαοῦ σου, νὰ τὸν ἐνδύσῃς ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χειτῶνα εὐφροσύνης. Σὺ Κύριε κατέστησε καὶ εἰς τὰ τείχη τῶν φρουρίων τούτων καὶ τῆς Πόλεως φύλακας ἀοράτους ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα· φρούρησε τὴν νέαν σου Ἑλληνικὴν Πολιτείαν· σκέπασον τοὺς Προστάτας Βασιλεῖς καὶ τὸν Κυβερνήτην αὐτῆς ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων σου· εἰρήνην χάρισε εἰς τὸν λαόν σου· δὸς εἰς αὐτὸν ἀτάραχον καὶ ἀμείωτον κληρονομίαν τὴν γῆν τῶν πατέρων του· καὶ καθ' ἣν ὥραν ὀροθετεῖται τὸ νέον Κράτος τὸ ὁποῖον ἡ δεξιὰ σου ὕψωσε βάλλε Σὺ εἰς τὰ θεμέλια αὐτοῦ λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαίον, ἔντιμον, διὰ νὰ λέγουν οἱ βλέποντές τον.

« Αὐτὸς ὁ λίθος εἶναι λίθος, τὸν ὁποῖον ἔβαλεν ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων, ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης ».

ΠΙΝΑΞ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ τοῦ Κυρίου Ράλλη πρὸς τὸν Κύριον	
Τρικούπην.	σελ. 5
ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ τοῦ Κυρίου Τρικούπη πρὸς τὸν	
Κύριον Ράλλην.	7
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	9
ΛΟΓΟΣ ἐπικήδειος εἰς τὸν Λόρδον Μπαϊρωνα. .	11
— προτρεπτικός.	23
— ἐκφωνηθεὶς μετὰ τὴν Θραῦσιν τοῦ Βυ- ζαντικοῦ στόλου μεταξὺ τοῦ Καφυρέως καὶ τῆς Ἄνδρου	33
— ἐκφωνηθεὶς μετὰ τὴν εἰς Ἀράχοβαν νί- κην	43
— ἐπικήδειος εἰς τὸν Γεώργιον Καραϊσκά- κην	49
— ἐκφωνηθεὶς μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ στόλου εἰς τὸ Νεό- καστρον ὑπὸ τῶν Συμμαχικῶν Δυνά- μεων	61

ΛΟΓΟΣ ἐπικήδειος εἰς τὸν Φραγκῖσκον Χάστιγκα. 79

— ἐκφωνηθεὶς μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ

Μεσολογγίου συμβᾶσαν τὴν 2 μαΐου

1829 93

ΤΕΛΟΣ.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY SAMUEL JOHNSON

IN TWO VOLUMES

LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1790

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY SAMUEL JOHNSON

IN TWO VOLUMES

LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1790

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY SAMUEL JOHNSON

IN TWO VOLUMES

LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1790

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY SAMUEL JOHNSON

IN TWO VOLUMES

LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1790

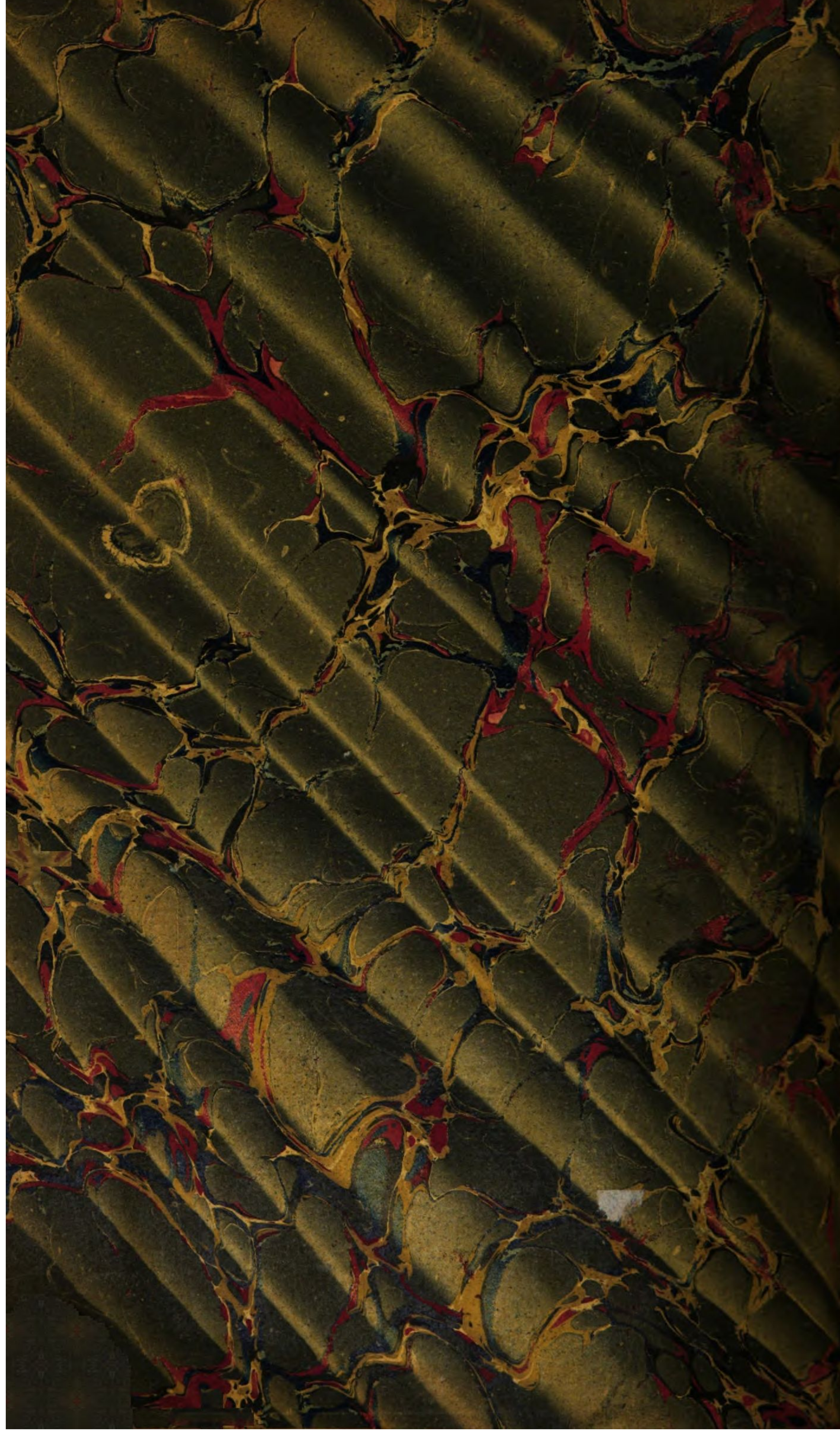
THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

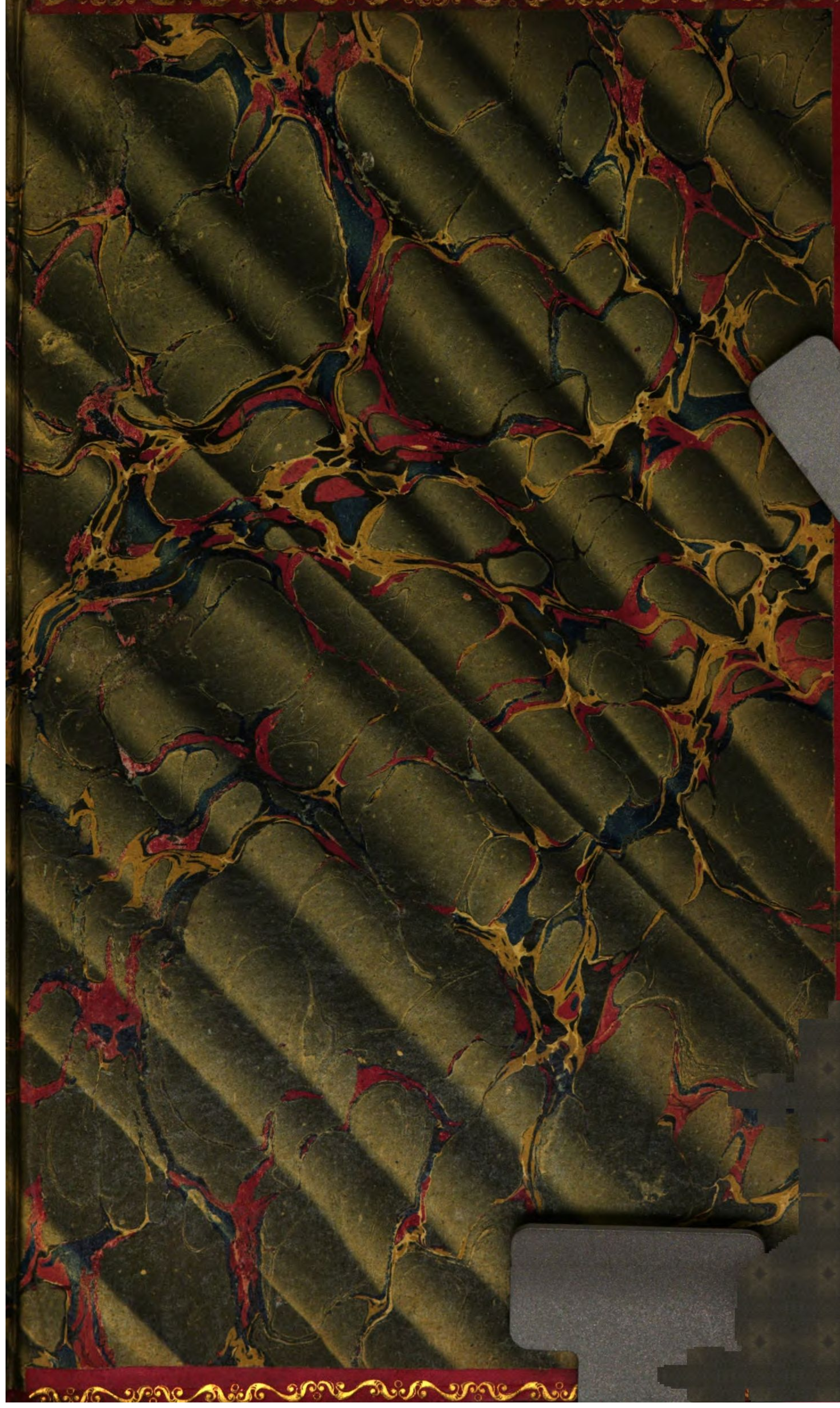
FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

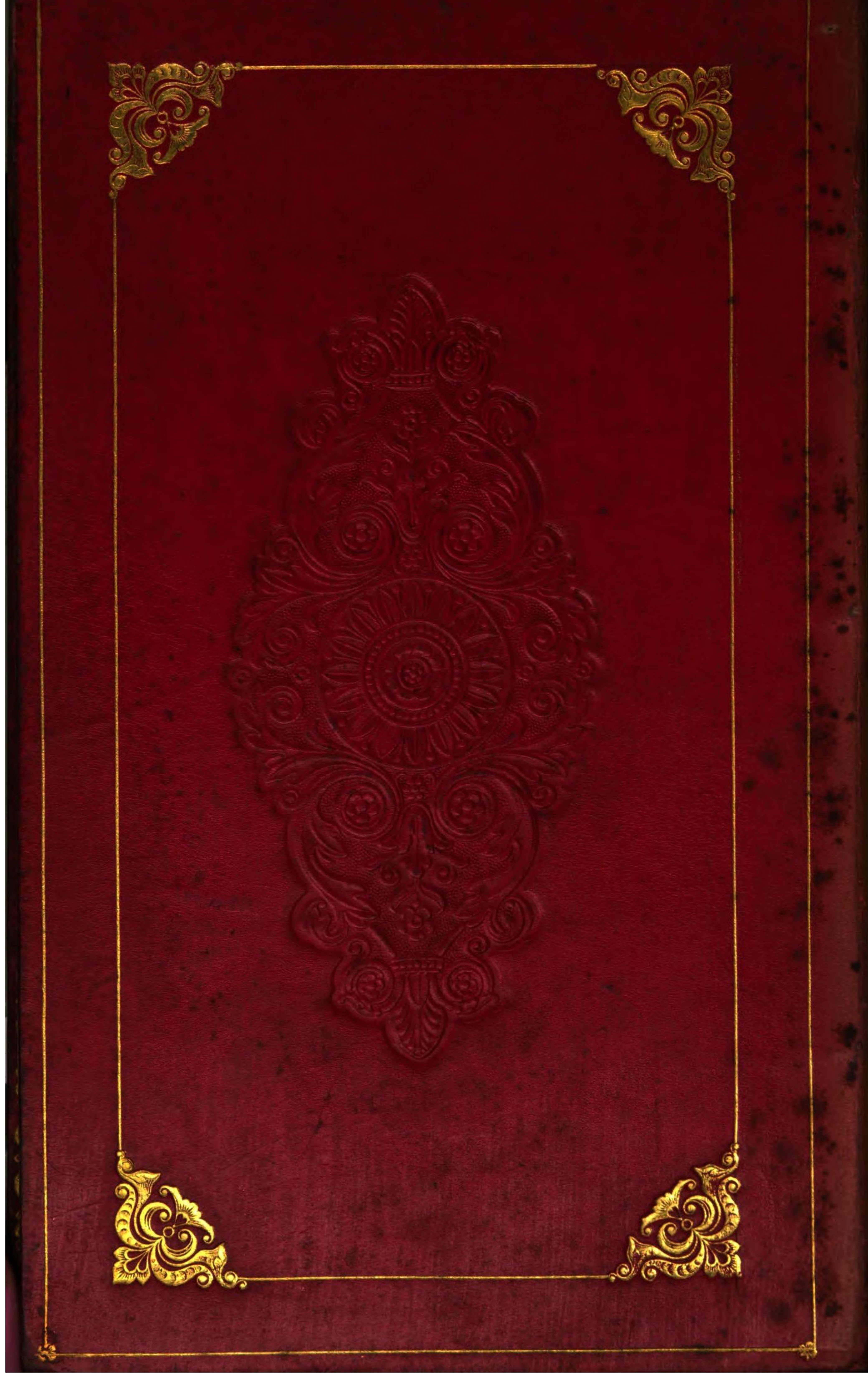
BY SAMUEL JOHNSON

IN TWO VOLUMES

LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1790

Trikupēs, Spyridōn,

Spyridōnos Trikupē hoi sōzomenoi logoi

Parisioi 1836

P.o.rel. 2253

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10035913-3